

Trøndersk Natur

1994:21 nr. 1

Trøndersk Natur

Medlemstidsskrift for NOF avd. Nord- og Sør-Trøndelag

Redaksjon:

Øystein R. Størkersen (ansv.), tlf. 73-58 05 58a

Postadresse:

TN

*Postboks 1719 Rosenborg,
7002 Trondheim.*

Kjære leser.....

Så er vi påny midt oppe i den tiden som er mest travel for fugler og annet vilt i naturen. Mange fuglereir og unger skal bukke under i denne hektiske og tidvis risikable tid for viltet. Mye av dette kommer til å skyldes oss mennesker.

Hvilken beskyttelse har fuglene i vår viltlovgivning og hvilken betydning har det for oss? I § 3 i viltloven (i revidert utgave fra 1992) slås det fast at "alt vilt, herunder dets egg, reir og bo er fredet..." Videre heter det: "ved enhver virksomhet skal det tas hensyn til viltet og dets egg, reir og bo..." Av dette bør det være klart at unødig forstyrrelse ved fuglereir skal fuglefolk holde seg for gode til!! Desverre opplever vi alt for ofte at selv fuglefolk forårsaker kraftige forstyrrelser ved reir, enten av ren nysgjerrighet eller f.eks. for å fotografere. Skal vi ikke heller bli enige om å la det gå sport i å fjerne oss når vi blir klar over at vi forstyrrer fuglene ved reiret?!

I den senere tid har det vært skrevet en del i pressen om reglene omkring fallvilt og registrering av dette. For det første tilhører alt fallvilt i utgangspunktet staten (fallvilt er alt vilt som ikke uttrykkelig er jaktbart, med andre ord er dette ei lang liste!). Imidlertid er det ikke alle arter som er av like stor interesse for myndighetene. Derfor er det laget ei liste over fallvilt som fritt kan beholdes (gjelder f.eks. grønnfink, dompap, kjøttmeis, gråtrost, etc.). For alt annet vilt skal det dersom en ønsker å beholde det søkes til fylkesmannens miljøvernavdeling i vedkommende fylke om å få beholde det. I praksis er det gjerne preparanten som søker for eieren av viltet. Dersom en ikke ønsker å beholde viltet plikter en å ta vare på det (dersom en har plukket viltet opp fra funnstedet har en også ansvar for å overlevere det) og varsle fylkesmannen. Deretter vil en få beskjed fra fylkesmannen hvortil

viltet kan sendes. I viltloven står det derfor klart i § 48a at "ingen må oppbevare eller omsette fredet vilt eller fredete egg uten at han for det enkleste eksemplar kan godtgjøre at han har nødvendig tillatelse."

I § 49a gis det hjemmel til å innføre merke- og registreringsplikt for dødt og levende vilt, preparater av vilt og egg. Tanken bak dette er selvsagt å få merket fredet vilt for lettere å kunne påvise ulovlig besittelse, jf. flere preparantsaker som har vært for retten i senere tid. Myndighetene arbeider derfor nå med å utforme egne forskrifter for denne ordningen. Forhåpentligvis vil ordningen tre i kraft fra neste år. Til orientering så vil dette også innebære en tilbakevirkende kraft, dvs. at det vilt som skal merkes ikke bare skal gjelde "nytt" vilt, men også eldre preparat som måtte stå på peishylla i de tusen hjem. Videre vil det mest sannsynlig i første omgang bare bli snakk om at ordningen skal gjelde for sjeldnere arter som f.eks. rovfugler og ugler.

Også båndtvangstiden er utførlig behandlet i viltloven. Alt for ofte opplever vi at hunder slippes løs i våre verneområder. Det er selvsagt ikke tillatt. Dette forbudet gjelder året rundt i verneområdene. Ellers i naturen gjelder reglene i viltlovens § 52 som sier at "i tiden fra og med 1. april til og med 20 august skal hunden holdes i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt." I § 53 sies det: "Hund som løper løs i ordinær båndtvangstid kan opptas av hvem som helst." Det innebærer altså at hvem som helst kan fange inn løse hunder i båndtvangstiden. Det kan være noe å tenke på neste gang du går tur blant løshunder på Gaulosen, Ørin og andre steder! God sommer! **ØRS.**

LRSK-RAPPORT FOR NORD-TRØNDELAG 1993

Den lokale rapport- og sjeldenhetskomitèen
i Nord-Trøndelag:
Ingar Jostein Øien, Per Inge Værnesbranden,
Tom Roger Østerås & Trond Haugskott

Vi vil først benytte anledningen til å takke alle fugleinteresserte som har sendt inn sine observasjoner.

Aktivitetsnivået i fylket er stadig stigende (hvor skal dette ende?), og rapporten for 1993 er mer omfangsrik enn noensinne.

1993 begynte "voldsomt" med observasjoner av både slagugle og lappugle. Den sistnevnte arten ble til og med sett flere ganger i løpet av året. Den milde vinteren førte til at mange våtmarksfugler som normalt trekker ut av Trøndelag prøvde seg på overvintring. Til gjengjeld var første halvdel av april ganske kald og snøfylt, noe som gjorde at sangsvanene ikke samlet seg i så store antall som de 3 foregående åra. Siste halvdel av april og første halvdel av mai var uvanlig varm, og flere spurvefuglarter hadde rekordtidlige ankomster. En kaldere periode fra midten av mai førte imidlertid til at trekket omtrent stoppet opp, og flere av de artene som normalt ankommer i siste del av mai, dukket opp først langt inn i juni. Juni var også en kald og regnfyllt måned, og hekkeresultatet for mange fuglearter var nok heller dårlig.

Toppydykker ble for første gang funnet hek-kende utenfor Leksdalsvatnet og snadderand

ble for første gang med sikkerhet registrert som hekkefugl i fylket.

I de siste årene har fuglekikkere i Trøndelag blitt klar over at juli er en meget bra måned å studere vadefugl, da spesielt voksne arktiske vadere og alle slags tringa-vadere. Det ser også ut til at juli er den måneden da det er best sjanse for å se sjeldne vadere, også i 1993 slo dette til. Antallet rastende vadere i fylket holdt seg høyt i siste halvdel av juli og gjennom hele august, men i september var det slutt; for n'ete år på rad slo trekket av unge vadere feil. Når skal vi igjen få se slike antall som det var i f.eks. september 1968? Kortnebbgåså rastet også i 1993 i svære flokker i fylket, både vår og høst. I likhet med de foregående åra ble også flere andre gåsearter sett i flokkene. Verd å merke seg er også de mange observasjonene av stripegås i 1993. Utover høsten fikk vi også en invasjon av konglebit i fylket, noe som var spesielt markant i de nordlige delene av fylket.

I løpet av 1993 ble 3 nye fuglearter for fylket innrapportert; plystresnipe, gulbeinsnipe og rosenstær. Den førstnevnte er til og med ny for landet! Av andre ekstreme sjeldenheter som ble sett, kan nevnes alaskasnipe og svartehavsmåke. Alle disse vil bli innsendt til NSKF for sluttbehandling.

Vi vil igjen henstille til observatørene om å sende inn sine observasjoner så tidlig som mulig etter årskiftet. LRSK vil behandle alle observasjonene i januar/februar og bl.a. sende dem videre til NFKF (Norsk faunakomite for fugl), som vil bearbeide LRSK-observasjonene fra hele landet til en landsomfattende rapport i Vår Fuglefauna.

Når det gjelder fuglearter som er på den såkalte sjeldenhetslista (SE TN 1-1991) vil vi igjen presisere at en eller annen form for dokumentasjon (som f.eks. beskrivelse, foto, video-opptak, lydopptak, fjær o.l.) er viktig. Spesielt for ekstremt sjeldne arter som skal sendes til NSKF (Norsk sjeldenhetskomite for fugl) er dokumentasjon svært viktig.

Lappgule Steinkjer sentrum januar 1993. Foto: Morten Vang.

Observasjoner (Obs. fra 1993 er angitt uten årstall):

* = Observasjoner med belegg (foto, lyd, fjær m.m.).

Gulnebbblom Obs. utenom Tautra, Frosta, hvor arten er regelmessig i vinterhalvåret: Øksninga, Nærøy: Ett ind. 11.2., 2 ind. 26.3., ett ind. 12.4., en ungfugl 26.4. og 16.10. (FKU). Ett ind. Rinnleiret og Ørin, Levanger/Verdal 25.9. (STO).

Storlom Vinterobs.: 2 ind. Tautra, Frosta 23.1., ett ind. dagen etter og 2 ind. 13.2. (STO, TKO, MVA).

Toppdykker Hekkefunn: Ett par med tre unger Klingsundet i Snåsvatnet, Steinkjer 22.6. (RPE). Dette er det første hekkefunnet i Nord-Trøndelag utenfor Leksdalsvatnet, hvor det fremdeles hekker noen få par. Det er samtidig det nordligste hekkefunnet av arten i Norge. Stort antall: 7 ind. Tautra, Frosta 24.1. (TKO, STO), 13 ind. samme sted 26.2. (Jørn Roger Gustad, Ketil Schølberg).

Gråstrupedykker Innlandsobs.: Ett ind. Lømsen, Steinkjer medio mai (RWI medd. THA). En juv. Hammervatnet, Levanger 10. og 16.10. (MHU).

Horndykker Horndykkeren har ekspandert kraftig i Nord-Trøndelag de siste 20 åra og er nå en karakterart i mange vatn i fylket. En antatt hekkebestand på rundt 250 par gjør Nord-Trøndelag til et av kjerneområdene i Norge. I 1993 ble den bl.a. påvist hekkende for første gang i Nærøy: ett par Halltussvatnet (OMI medd. FKU).

Dvergdykker Ett ind. Borgenfjorden, Inderøy 9.1. (HSØ, TKO, MVA). Ett ind. overvintret i Levangersundet i tidsrommet 13.11.92 - 3.4.93* (TKO, MVA m.fl.) (Se også forrige LRSK-rapport i TN 1-93). Ett ind. Tautra, Frosta 27.3. (STO). Ett ind. Halsøen, Stjørdal 20.11. (Kjell Arnfinn Aune). Ett ind. Straumbrua, Nærøy 29.11. - 9.12. (FKU).

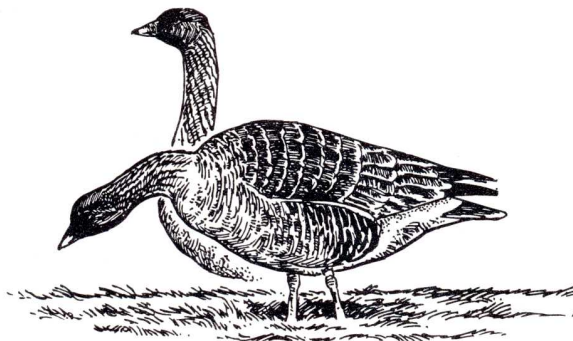
Grålire Ett ind. utenfor Sklinna, Leka 23.9. (THA). Dette er faktisk bare den andre sikre observasjonen i Nord-Trøndelag, men jevnlig havsfuglkikking i tidsrommet ultimo juli - primo september vil ganske sikkert vise at arten forekommer ganske regelmessig i fylket.

Toppskarv Obs. fra indre deler av Trondheimsfjorden: Ett ind. Tautra, Frosta 13. og 20.2. (STO, TKO, MVA).

Storskarv Innlandsobs.: h.h.v. 4 og 2 ind. Granaskjæret, Snåsa 26. og 27.4. (PMØ, ILY). 3 ind. samme sted 6. og 7.6. (PMØ, ILY). En juv. Eidsvatnet, Høylandet 14.11. (PIV).

Knoppsvane Ett ind. Borgenfjorden, Inderøy 30.1.* (TKO, MVA). Ett ind. Eidsbotn, Levanger 13.2. - 10.3. (MVA, STO, TKO, SMO). Ett ind. Hammervatnet, Levanger 20.3. - 18.4. (MHU m.fl.). Ett ind. Nesvatnet, Levanger 15.9. (MHU). Ett ind. Movatnet, Levanger 9.5. (PIV). I flg. Christian Larsen har ett ind. hatt tilhold i Movatnet de siste to årene. Ett ind. Leksdalsvatnet, Verdal/Steinkjer 17.10. (THA, ESÆ). Ett ind. Eidsbotn 31.12.* (TKO).

Sangsvane Sommerobs.: 2 ind. Strådalen i Vera, Verdal 21. - 22.5. (VLL). 2 ind. Heggdølin i Trollbotten, Namdalseid 27.5. (THA, PGT). Ett ind. Malsådalen, Verdal 17.6. (HSØ). Ett ind. Lundsleiret, Steinkjer 20.7. til primo september (SMO, THA). Det meldes at arten ekspanderer bla. i Troms (Karl Birger Strann medd. PGT), så muligens er den snart en etablert hekkefugl i Nord-Trøndelag. Eneste hekkefunn i NT så langt er fra Almovatnet, Stjørdal i 1985 (LRSK-NT 1990) På grunn av at isen fremdeles lå tykk på en del sentrale lokaliteter i april, fikk vi i 1993 ikke oppleve de store konsentrasjonene av sangsvane vi har sett de siste åra.

Grågås Innlandsobs. og vinterobs.: Ett ind. Vinge, Stjørdal 1.1. (TRØ). 19 ind. Eidsbotn, Levanger 23.1. (STO, TKO, MVA). 21 ind. samme sted 13.2. (TKO, STO). Ett ind. Trøite, Stjørdal 26.3. (PIV). 2 ind. Fossemvatnet, Steinkjer 18.4. (PMØ, ILY). 2 ind. Leksdalsvatnet, Verdal/Steinkjer 7. - 9.5. (SMO, VLL m.fl.). 4 ind. Tronsmoen i Vera, Verdal 1.6. (HSØ). Hekking langt fra sjøen: Ett par med 5 unger Haltussvatnet, 3 km fra sjøen, 24.5. Hekket også i 1992 (OMI medd. FKU).

Grågås x Kanadagås En hybrid ble sett ved flere anledninger i Levanger, Verdal og Inderøy kommuner våren, sommeren og høsten (TKO, THA, SMO m.fl.).

Sædgås Hekkefunn: En hunn med 5 store unger Røyrvik sommeren 1993 (ØSP). Den faste myteflokken i Røyrvik talte i år min. 60 ind. Antagelig var det flere, men forstyrrelser fra folk fører til at de sprer seg. I 1989 var flokken på ca. 150 ind. (ØSP). Trekkobs.: Ett ind. Fossemvatnet, Steinkjer 18.4. (PMØ, ILY). 2 ind. Nestvold, Verdal 2.5. (JEØ, BFL). Ett ind. Ørin, Verdal 9.5. (THA). 2 ind. Eidsbotn, Levanger 15.5.* (TKO, MVA) og 16.5. (STO). Ett ind. Tynesfjæra, Levanger 18.5. (TKO, MVA). Ett ind. Fossemvatnet 23.5. (THA). Ett ind. Eidsbotn 15.9. (BNY), 27.9., 3.10. og 6.10. (MVA).

Kortnebbgås Også i 1993 opptrådte kortnebbgås i store flokker under trekket vår og høst. Av observasjoner kan nevnes: 5500-5700 ind. Gjørsv, Inderøy 30.4. (SMO) og 3100-3200 ind. samme sted 9.5. (SMO). 4100-4200 ind. Mære, Steinkjer 16.5. (SMO). Ca. 6000 ind. Lorvikleiret, Inderøy 26.9. og hele 8000 ind. samme sted dagen etter (SMO). Sommerobs.: 2 ind. Hammervatnet, Levanger 19. - 20.6. (MHU) og ett ind. samme sted 26. - 29.6. (MHU, SMO). Sein obs.: Ett ind. Fiborgtangen, Levanger 14.11. (THA, ESÆ, KOS). 4 ind. over Levanger 19.11. (TKO).

Tundragås Ett ind. Gjørsv, Inderøy 30.4 - 1.5. (SMO). Ett ind. Stordalen, Meråker 1.5. og 20.5. (samme ind. som ble ringmerket ved Teveltunet, Meråker i juli 1991) (PIV). Ett ind. Verdal 2.5. (BNY). Ett ind. Gjørsv, Inderøy 9.5. (VLL). Ett ind. Mære, Steinkjer samme dag (MAM, GRU, TRE, TBJ). Ett ind. Movatnet, Levanger 19.6. (BNY, MHU, TRØ, IJØ). Var ringmerket, antagelig samme ind. som i Meråker. Ett ind. Fossingelva, Levanger 25.8. (MHU). Også dette antagelig samme ind. som foran. Ett ind. Eidsbotn, Levanger 2.9. (TKO, MVA, HSØ), 5.9. (MAM, TRE, Tore Korgen), 11.9.* (TKO), 15.9. (BNY) og 2.10. (MVA). Ett ind. Lorvikleiret, Inderøy 20.9. (SMO).

Stripegås 3 ind. Movatnet, Levanger 13., 15. og 17.6. (Inge Hovdahl, MHU, Jo Anders Auran, Lill-Mari Klevan). Dagen etter ble 3 ind. sett i Eidsbotn, Levanger (TKO, MMØ) og dagen etter der igjen 3 ind. i Tynesfjæra, Levanger (TKO). 3 ind. Hammervatnet, Levanger 20.6. (MHU) og 3 ind. i en dam på Staup, Levanger 3-4 dager senere (MHU). Høyst sannsynlig de samme individene ved alle anledningene. Ett ind. Hjeltebotn, Steinkjer 29.7. (SMO). I Eidsbotn ble videre ett ind. observert flere ganger denne høsten i tidsrommet 25.7. - 29.10.* (BNY, ESÆ, MVA, TKO, HSØ m.fl.). Ett ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal 22.8. (TKO, SMO). Ett ind. Fossingelva, Levanger 25.8. sammen tundragås (MHU). Ett ind. Fiborgtangen, Levanger 13.9. (MVA). Ett ind. Kvam, Kling-sundet, Steinkjer 4.-5.10. (Odd Hundset). Det ble gjort svært mange observasjoner i 1993, og selv om mange av disse dreier seg om de samme fuglene, er det tydelig at denne arten er på framgang i fylket. Den ble registrert hybridiserende med grågås i Namsos i 1990. Har vi muligens fått en bitteliten stamme i fylket (se kart)?

Hvitkinngås Ca. 20 ind. over Verdalsøra ultimo april (Bjørn Dyrnes medd. HSØ). Ett ind. Mære, Steinkjer 30.4., 2 ind. samme sted 2.5. (SMO) og ett ind. 4.5. (HSØ). Ett ind. Gjørsv, Inderøy 30.4.-

2.5. (SMO, MVA, JEØ, BFL) og 9.5. (VLL). Ett ind. Tronesbukta, Verdal 30.4. (HSØ). Ett ind. Sjøbygda, Verdal 4.5. (HSØ). Ett ind. Ørin, Verdal 4. og 6.5. (HSØ, THA). Ett ind. Mære, Steinkjer 9.5. (MAM, TRE, GRU, TBJ). Ett ind. Minsås, Verdal 9. og 13.5. (HSØ). Ett ind. Tronsmoen i Vera, Verdal 1.6. (HSØ). 2 ind. Tautra, Frosta 11.6. (PIV). 2 ind. Vikan, Stjørdal ca. 10.9. (JAV, KOV medd. BNY). 2 ind. Gjørsv, Inderøy 18.9. (SMO). 160+210 ind. mot S over Sklinna, Leka 23.9. (THA). Ett ind. Ørin, Verdal 24.9. (HSØ, MVA).

Ringgås Ett ind. av den mørkbukete underarten *B. b. bernicla* Gjørsv, Inderøy 30.4. - 1.5. (SMO, MVA). Ett ind. av den lysbukete underarten *B. b. hrota*, Ørin, Verdal 16.5. (THA). Dette er den første sikre registreringen av denne vestlige underarten i fylket. På Sklinna, Leka ble det sett flere flokker (tilsammen ca. 200 individ) av uidentifiserte gjess som trakk langt ut i uryddig formasjon i tidsrommet 23. - 30.9. Muligens dreide sette seg om ringgjess av denne underarten (THA). 7 ind. (mørkbuket) Ørin, Levanger/Verdal 17. - 24.10. (THA, ESÆ m.fl.).

Gravand Innlandsobs.: En hann Granaskjæret, Snåsa 6.6. (PMØ, ILY). Sein høstobs.: 2 ind. Fiborgtangen, Levanger 14.11. (THA, ESÆ, KOS).

Mandarinand En hann Kanalen og Horvereidvatnet, Nærøy 24.4. (FKU). 2 hanner Øye, Høylandet 20. og 22.5. (Mai Høglo, Rolf Ovesen m.fl.). En aldri så liten invasjon?

Brunnakke Vinterobs.: En hann Rinnleiret, Levanger/Verdal 17.2. (MVA). En hunn Eidsbotn, Levanger 6.2. (TKO). 3 ind. Tautra, Frosta 13.2. (TKO, STO). 2 ind. samme sted 21.2. (BNY). En hunn Levangersundet 3.3. (MVA). Ett ind. Ørin, Verdal 21.11. (MVA). Ett ind. Løvsetbukta, Nærøy 28.11. - 4.12. (FKU).

Snadderand En hann Rinnleiret, Levanger/Verdal 6.5. (THA). To hanner Fiborgtangen, Levanger 13.5. (THA). Ett par Valvågen, Nærøy 20.5. (FKU). Ett par Tautra, Frosta 31.5. (KAS, GAS). En hunn Tautra 19. (MVA) og 20.6. (ESÆ, BNY, TRØ). Ett par med en unge samme sted (Måsdammen) 11. - 12.7. (TKO, RPA). Dette er det første sikre hekkefunnet i Nord-Trøndelag.

Stjertand Stort antall: 17 ind. Eidsbotn, Levanger 3.9. (MVA). Vinterobs.: En hann Løvsetbukta, Nærøy 11.2. (FKU). En hunn Ørin, Verdal 14.2. (STO). Ett ind. Kjønstadmarka, Levanger 20.12. (MMØ, MMY). En hann utløpet av Levangerelva 26. - 29.12 (TKO, MMØ, OAF). En hann hybrid stjertand x stokkand Hammervatnet, Levanger 10.5 (MHU).

Skjeand Hekking: Ett par Hammervatnet, Levanger (MHU).

Krikkand Stort antall: 450-500 ind. i en flokk sammen ca. 800 stokkand Lundleiret, Steinkjer 12.9. (SMO).

Knekkand 2 hanner Gjørsv, Inderøy 2.5. (SMO). Ett par Leksdalsvatnet, Verdal/Steinkjer 2.5. (JEØ, BFL). En hann Ørin, Verdal 4.5. (HSØ). To par Eidsbotn, Levanger 6. - 10.5 (THA, MVA, TKO, IJØ m.fl.). Ett par Trøite, Stjørdal 5. - 7.5. (TRØ, PIV, BNY). Ett par Leksdalsvatnet, Verdal 9.5. (THA). Ett par pluss en hann samme sted, samme dag (VLL). En hann Lømsen, Steinkjer primo mai (RWA medd. THA). Ett par Steinkjermyra, Snåsa 15.5. (SMO). En hann Ørin, Verdal 16.5. (THA). Ett par Nordsileiret, Steinkjer 20.5. (SMO). En hann Lømsen 22.5. (THA). To hanner Fossemvatnet, Steinkjer 23.5. (THA). Ett par Storlunet i Vera, Verdal 23.5. (VLL). En hunn Tautra 8.7.93 (MVA).

Disse kartene viser hvor i Nord-Trøndelag stripegås (t.v.) og knekkand ble observert i 1993. På flere av lokalitetene ble artene sett mer enn en gang.

Hammervatnet, Levanger: Regelmessig observert i perioden 14.-25.5. med maks. 3 ind. 14.5. (PIV) og 18.5. (HSØ). En hann 13.6. (PIV). Et meget godt år for knekkanda, når blir det første hekkefunnet?.

Bergand Stort antall: 58 ind. Kjønstad, Levanger 16.11. (TKO, MMØ). 49 ind. samme sted 27.12. (TKO, OAF, MMØ, MMY).

Taffeland En hann Halsøen, Stjørdal 18.4.92 (ESÆ). En hann Lundleiret, Steinkjer 29.4. (SMO). En hann Nyheimslonet, Nærøy 2.5. (FKU). En hann Horvereidvatnet, Nærøy 1. og 2.5. (FKU). Ett par Øye, Høylandet 22. og 23.5. (FKU).

Praktærfugl Obs. utenom Tautra: En hann på strekningen Vikanbukta - Halsøen, Stjørdal 24.1. - 20.2. (BNY, IJØ, TRØ, GLI). To hanner Vinge, Stjørdal 6.4. (TRØ, GLI) og en hann samme sted 16.4. (PIV) og 18.4. (TRØ). En juv. Riber, Levanger 25.5. (TKO, MVA).

Stellerand En hann Tautra, Frosta 13.2. - 22.4. (TKO, STO, MVA, m.fl.). En hunn samme sted 21.2. (BNY). En hann Straumen, Inderøy 4. - 19.12. (TKO, MVA, SMO, HSØ).

Lappfiskand 2 hunner og en ung hann Leksdalsvatnet, Verdal/Steinkjer 14.11 (ESÆ, HSØ, THA, KOS, Roar Rismark). En hunn Eidsvatnet, Høylandet 14.11. (PIV).

Fiskeørn Ett ind. Finsås, Snåsa 23.4. og 9.5. (FJA). Ett ind. Sandnes, Snåsa 11.5. (Einar J. Sandnes). 2 ind. Røyrvik sommeren 1991, observert ved gammel reirplass (ØSP, Svein Karlsen). Ett ind. Gran, Snåsa 5.10. (PMØ, ILY). Ett ind. Ulvilla, Verdal oktober (Kjell Arstad medd. MVA).

Havørn Arten er blitt mye vanligere de siste åra., og enkeltind. blir relativt ofte sett i innlandet.

Musvåk Ett ind. Gudå, Meråker 8.4. (TRØ). Ett ind. Vinge, Stjørdal 18.4. (IJØ). Ett ind. Tiller, Stjørdal 8.5. (STO, TKO).

Sivhauk En hunn Kolvereid, Nærøy 22.5. (Vigdis Kutschera). Ett par Hammervatnet, Levanger hele sommeren (MHU mfl.). Forsøkte hekking, men uvisst om de lyktes. Uansett, det første hekkefunnet i fylket. 3. og 4. funn i fylket, de to første var også fra Hammervatnet i 1975 og 1991. Den meget lille sør-norske bestanden har visstnok ikke ekspandert de seinere åra, noe som gjør hekkefunnet i Hammervatnet enda mer spesielt.

Myrhauk En hunn Finsås, Snåsa 26.4. (FJA). En hann Arvasslia, Lierne 6.6. (kom flygende fra svensk side) (PIV). En hunn Kjønstadmarka, Levanger 20.11. (MVA).

Tårnfalk Vinterobs.: Ett ind. Øksninga, Nærøy 3.1. (FKU). En ad. hann Haugan på Neset, Frosta og Tautra, Frosta 7.2. (PIV, VKR).

Vaktel Ett syngende ind. Hofstad, Stjørdal 18. - 20.7. (BNY m.fl.).

Åkerrikse Ett syngende ind. Vikan, Stjørdal fra ca. 1.7. - 15.8. (BNY).

Sivhøne Ett ind. Rinnan, Levanger/Verdal primo oktober 1992 til 23.3.93 (TKO, MVA, HSØ m.fl.). Se også forrige LRSK-rapport i TN 1-93. Ett ind. Vestervatnet, Nærøy 18.4. (FKU).

Sothøne Vinterobs.: Ett ind. Levangersundet 17.1. (BNY, TRØ). 2 ind. Løvsetbukta, Nærøy 3.12. (FKU). Stort antall: 33 ind. Hammervatnet, Levanger 10.10. (TKO, MMY, MHU).

Trane Tidlig obs.: Ett ind. Leksdalsvatnet, Verdal/Steinkjer 4.4. (TKO, PIV, VKR).

Tjeld Overvintring: På Rinnleiret, Levanger/Verdal har arten overvintret fast siden slutten av 60-tallet og i bra antall. På begynnelsen av 80-tallet hadde over 200 ind. tilhold på Rinnleiret midtvinters. De siste årene har bestanden holdt seg på i overkant av 100 ind.; 137 ind. 20.1.91, 103 ind. 1.2.92 (THA), 150 ind. 14.2.93 (TKO). 3 ind. Tautra, Frosta 23.1. og 13.2. (STO, TKO, MVA).

Avosett Ett ind. Kanalen, Nærøy ca. 20.5.92 (Tor Egil Kaspersen medd. FKU). Ett ind. Lundleiret, Steinkjer 23.5. (SMO). 3. og 4. obs. i fylket, de to første funnene ble gjort i 1992.

Tundralo Vårobs.: 19 ad. Ørin, Verdal 16.5. (THA).

Dverglo Kun en obs. er innrapportert fra 1993: ett ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal primo juli (TSÆ medd. THA).

Boltit Trekkobs.: Ett ind. Falstadbukta, Levanger 13.9. (MVA). Denne arten, som hekker fåtallig i de indre fjellstrøkene i Nord-Trøndelag, er meget sjelden å se på trekket, noe som antagelig skyldes at den har en østlig trekkvei.

Vipe Vinterobs.: 2 ind. Kjønstadmarka, Levanger 7.12. (TKO).

Myrsnipe Vinterobs.: Ett ind. Tautra, Frosta 23.1., 13.2. (STO, TKO, MVA) og 27.3. (MAM, ØRS m.fl.). Ett ind. Halsøen, Stjørdal 7.2. (TRØ). 2-3 ind. Lundleiret, Steinkjer 30.3. (SMO).

Fjellmyrløper Ett ind. Halsøen, Stjørdal 17.8. (BNY, TRØ). Ett ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal 22.8. (THA). Ett ind. Eidsbotn, Levanger 2.9.* (TKO, MVA).

Polarsnipe Vårobs.: 6 ind. Ørin, Verdal 7.5. og 8 ind. samme sted 16.5. (THA). 8 ind. Eidsbotn 15. (MVA, TKO) og 17.5. (MVA). 5 ind. Lundleiret, Steinkjer 20.5. (SMO). 4 ind. samme sted 23. - 24.5. (SMO). Ett ind. Tautra, Frosta 19.6. (MVA, RUT) og dagen etter (STO). PGT ber oss opplyse om at det i "Notat fra zoologisk avdeling 1990-1: Oversikt over fuglefaunaen og de ornitologiske verneinteressene i trønderske verneplan IV-Vassdrag", har sneket seg inn en feil: polarsnipe står med atlaskode D, skal være atlaskode A.

Tundrasnipe Vårobs.: En ad. i sommerdrakt Ørin, Verdal 16.5. (THA). En ad. Sandfærhus, Stjørdal 30.5. (PIV). 2. og 3. vårfunn i Nord-Trøndelag.

Dvergsnipe Vårobs.: Ett ind. Lundleiret, Steinkjer 20. og 29.5. (SMO).

Rødstilk Vinterobs.: 8 ind. Tautra, Frosta 23.1. (STO, TKO, MVA), 10 ind. samme sted 13.2. (TKO, STO), ett ind. 17.2. (MVA) og 6 ind. 27.3. (MAM, ØRS). Ett ind. Levangersundet 19.3. (MVA).

Gluttsnipe Stort antall: min. 45 ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal 25.7. (THA, ESÆ).

Plystresnipe Ett ind. Hegra, Stjørdal 8. - 9.5 (TRØ, PIV). Dette er det første funnet i Norge av denne nordamerikanske vaderen! I løpet av de to dagene den var til stede, kom det fuglekikkere bokstavelig talt fra hele landet for å se den. Godkjent av NSKF.

Svarthalespove Ett ind. Lundleiret, Steinkjer 25.4. (SMO). Ett ind. Tautra, Frosta 25.5. (PIV). Ett ind. Nyheimslovet, Nærøy 13.6. (FKU). Ett ind. Ørin, Verdal 19.8. (STO).

Storspove Stort antall: 136 ind. Ørin, Verdal 13.4. (TKO, STO). 111 ind. Lundleiret, Steinkjer 16.4. og 135 ind. dagen etter (SMO).

Rugde Vinterobs.: Ett ind. Nærøya, Nærøy 18.12. (Kurt Kvenild medd. FKU).

Dobbeltbekkasin Ett ind. Sandfærhus, Stjørdal 17.8. (TRØ, BNY) og ett ind. samme sted 29.8. - 1.9. (BNY). 2 ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal 2.10. (MVA).

Enkeltbekkasin Vinterobs.: Ett ind. Nærøya, Nærøy 18.12. (FKU).

Kvartbekkasin Vårobs.: Ett ind. Rinnleiret 1.6. (TKO).

Svømmesnipe Sannsynligvis p.g.a. dårlige værforhold trakk mange svømmesniper tidlig ned fra fjellet: Ett ind. Sandfærhus, Stjørdal 14.6. (PIV). En hunn Tautra, Frosta 19.6. (MVA, RUT, TKO). 2 hunner samme sted dagen etter (ESÆ, BNY, TRØ, STO).

Storjo Ett ind. Lundring, Nærøy 7.7. (Jannicke Modell Röhmen, Knut Åge Storstad medd. FKU). Ett ind. Sklinna, Leka 28.9. (THA). Retting fra LRSK-rapport for 1992: Dato for obs fra Storvea, Nærøy (Torgeir Nygård m.fl.) skal være 6.7.92.

Polarjo To ad. Sklinna, Leka 28.9. (THA).

Polarmåke Ett ind. (2K) Rørvik havn 23.1. (FKU). Dette er faktisk den eneste kjente observasjonen av arten i fylket i 1993, dette i skarp kontrast til grønlandsmåke som ble observert ved flere anledninger i fjor.

Grønlandsmåke Ett ind. (4K) Tautra, Frosta 14.4.91 (KAS). En ad. Eidsbotn, Levanger 14.-19.1.*, 14.2. og 6.3.* (TKO). En ad. og en juv. (2K) ble sett på Ørin, Verdal 30.1. (THA, KAS, Christian Tiller). En ad. Rinnleiret, Levanger/Verdal 14.2. (TKO). En juv. (1K) Eidsbotn 11.12. og ut året* (TKO, MVA, MMØ, OAF, MMY). En juv. (samme som i Levangersundet) Kjønstad, Levanger 27.12. (TKO, OAF, MMØ, MMY). Det er gjort uvanlig mange observasjoner av denne arten de seinere åra, og 1993 ble et rekordår. Tilsvarende "fenomen" er imidlertid også registrert i England, hvor det nærmest har vært en liten invasjon av arten de siste par åra.

Dvergmåke Ett ind. Gjørsv medio mai (P.I.Nicolaisen medd. SMO).

Krykkje Obs. i Trondheimsfjorden og innlandsobs.: 2 ad. Levangersundet 20.1. (TKO). 4 ind. Tautra, Frosta 3.11. (ESÆ). En juv. (1K) funnet død Dravlan, Snåsa 20.12. (Knut Solbakken). Ett ind. Levangersundet 21.12. (TKO, OAF).

Uvanlig mange grønlandsmåker ble sett i Nord-Trøndelag i 1993. Dette er en 1K fra Levangersundet desember 1993. Foto: Terje Kolaas.

Alke Optrådte i stort antall i Trondheimsfjorden i november, av store antall kan nevnes; ca. 400 ind. Tautra, Frosta 3.11. (ESÆ) og min. 87 ind. Skånes/Rinnleiret, Levanger/Verdal 14.11. (THA, ESÆ, KOS).

Ringdue Vinterobs.: Ett ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal 21.11.92 (THA). Ett ind. Einhaugen Tautra, Frosta 7.2. (MVA). 2 ind. v/Terassehusene, Stjørdal 28.2. (BNY). Ett ind. Fiborgtangen, Levanger 14.11. (THA).

Skogdue Ett ind. Juberg, Frosta 19.5. (RPE).

Tyrkerdue 2-3 ind. Stjørdal Sentrum fra høsten 92 - april 1993 (BNY m.fl.). 2 ind. Fikkan, Nærøy 22.8. (FKU). 3 ind. Rørvik, Vikna 23.9. (THA).

Turteldue En juv. Vikanbukta, Stjørdal 26.9. (TRØ).

Slagugle Ett ind. hadde tilhold i Sandskogan, Stjørdal i 15. - 28.1.* Den ble fotografert 15.1. og ikke sett igjen før 25.1. (Kirsti Larsen, Hildur Jorkjend, BNY m.fl.). Det kan nevnes at i 1958 ble en annen slagugle skutt samme sted! Verner og Idun Jepsen, Meråker, har en utstoppet slagugle som skal være skutt for ca. 50 år siden i Meråker kommune (BNY).

Lappugle Ett ind. Snåsa 26.1. - 18.4. (FJA). Ett ind. hadde tilhold i jernbaneparken i Steinkjer sentrum 27. - 29.1. (mange observatører)*. Den var avmagret og i dårlig kondisjon. Fuglen ble fanget inn den 29.1., men den døde etter noen få dager i fangenskap. Ett ind. Skogn, Levanger 29.12. (MVA, RUT).

Hærfugl Ett ind. Ørin, Verdal mai 1991 (Brit Madsen medd. THA). Ett ind. Bakketun, Verdal september 1993 (Jan Erik Frisli medd. HSØ).

Grønnspekk Obs. fra indre deler av Nord-Trøndelag: Ett ind. Forbordsfjellt, Stjørdal januar (Roar Sandodden). Arten ser ut til å være relativt vanlig i deler av Steinkjer og Snåsa kommuner (PMØ, THA, MVA, Georg Bangjord m.fl.). I tillegg er den også relativt vanlig i de ytre delene av fylket. Merkelig nok virker det som den er sjelden i resten av Nord-Trøndelag.

Gråspekk Obs. fra innlandet: Hekkefunn v/Hoklingen, Levanger 19.6. (MHU, IJØ, TRØ). Samme sted som i 1992 (LRSK-92). Ett ind. Hoklingen 30.11. (Arne Myrås). En hann Namsskogan 29.11.93 - ultimo januar 1994, i tillegg ble en hunn sett 6.1.94 (ØSP). I likhet med grønnspekk er arten relativt vanlig i de ytre delene av fylket, f.eks. Nærøy (FKU).

Fjellerke En ad. Tautra, Frosta 24.1.* (TKO, STO). ett ind. Finsås, Snåsa 3.2. (FJA).

Linerle Vinterobs.: Ett ind. Vågen, Frosta 1.12. (Inge Hernes).

Svartryggerle Ett ind. av denne britiske underarten av linerle hekket sammen med vanlig linerle Røstad skole, Levanger*. Ble observert 22.6. under mating av 3 unger (TKO, MVA). Ble sett ca. en ukes tid til etter dette.

Vintererle Ett ind. Hopla, Levanger 23. og 24.1. (STO, TKO, MVA). En hann samme sted 11.6. (!) (RPE). Ett ind. Levangerelva v/Levanger Sentrum 16.10. (STO).

Gulerle Tidlig obs.: Ett ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal 27.4. (STO). 2 hanner av underarten *M. f. flava* (sørlig gulerle) Vera, Verdal 22.5., en av disse ble ringmerket* (VLL, TRØ, PIV, Knut Krogstad m.fl.).

Tornskate En hann Rinnleiret, Levanger/Verdal primo juli 1993 (TSÆ medd. THA).

Kornkråke Ett ind. Gran, Snåsa 23.5. (PMØ, ILY). Ett ind. Tautra, Frosta 3.11. (ESÆ).

Rødstjert Tidlig obs.: Ett ind. Nærøy 2.5. (FKU).

Duetrost Ett ind. ved Fossemvatnet, Steinkjer 23.5. (THA).

Gulsanger Tidlig obs.: Ett syngende ind. Hegra, Stjørdal 9.5. (BNY, Anneli Nyberg).

Møller Tidlig obs.: Ett syngende ind. Fossliåsen, Stjørdal 4.5. (STO). Arten har blitt vanligere i fylket de siste åra og hekker nå antagelig fast bl.a. på Tautra, Frosta og Rinnleiret, Levanger/Verdal, i tillegg til at syngende hanner blir registrert spredt fra andre steder i fylket, både i ytre og indre strøk.

Løvsanger Tidlig obs.: 3 ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal 30.4. (TKO).

Bøksanger En syngende hann Meråker 2.5. (TRØ). En syngende hann Borgsåsen, Levanger 6.5. (MHU). En syngende hann Gråelva v/Mørset, Stjørdal 6., 10. og 12.5. (PIV, TRØ). Sommerobs.: Ett ind. Tautra, Frosta 20.6. (STO). Denne sjeldne sangeren ankom i 1993 svært tidlig, flere observasjoner ble gjort i første halvdel av mai, ingen i andre halvdel!

Gulbrynsanger Ett ind. ringmerket Stod feltstasjon, Steinkjer 11.9. (JEØ, BFL, Rolf Terje Kroglund m.fl.). Ett ind. Sklinna, Leka 23.9. (THA).

Spettmeis 3 ind. Mosvik 6.-12.4.92 (Konrad Fjell). 2 ind. Vikan, Stjørdal vinteren 92-93 (JAV, KOV medd. BNY). Ett ind. Moksnesåsen, Frosta 22.5. (RPE). Ett ind. Kjønstadmarka, Levanger 31.10. - 7.11. (TKO, STO, MVA, MMØ, OAF, MMY). Reelia, Stjørdal: ett ind. som var ringmerket i 1992 ble fanget 28.2., en hann ringmerket 19.9., en hunn ringmerket 16.10 (Hilde Stol Øyan), ett ind. 17.10. (IJØ).

Pilfink Ett ind. Ekne, Levanger februar 1992 (Roar Lund). Ett ind. Verdalsøra 30.12.92 - 27.4.93 (HSØ, TKO, MVA). Se også forrige LRSK-rapport i TN 1-93.

Stillits Ett ind. v/utløpet av Levangerelva seinhøstes (Tor Bollingmo medd. TKO).

Tornirisk Ett par Finsås, Snåsa 1.5. (FJA).

Polarsisik 3-4 ind. Sandfærhus, Stjørdal 21. - 28.2. (PIV, TRØ, BNY) i en flokk på ca. 110 gråsisik.

Kjernebiter Ett ind. Vangshylla, Inderøy 20.1. - 15. 3.91 og ca. samme periode 1992 (Jan Erik Frisli). Ett ind. (1K) Egge, Steinkjer 7.8. (FJA).

Båndkorsnebb 2 ind. Finsås, Snåsa 10.9.92 (FJA). Ett ind. Brønstad, Snåsa 27.2. (PMØ, ILY).

Konglebit Opptredte invasjonssiktig i deler av Nord-Trøndelag høsten/vinteren 1993. Mange observasjoner ble gjort i Namsskogan, Røyrvik, Snåsa og Meråker (ØSP, FKU, FJA, TRØ, BNY m.fl.). Spesielt vanlig i Namsskogan; ved en anledning ble det sett hele 150 ind. i en flokk, ellers flere flokker med 10-70 ind. (ØSP). Opptil 20 ind. Snåsa 15.-23.2. (FJA). Obs. fra andre enn de forannevnte kommuner: En hann januar og 2 hanner pluss 4 hunner Forbordsfjellet, Stjørdal primo desember (Roar Sandodden). En hann pluss en hunn Ytteråsen, Stjørdal 14.2. (Kristoffer Gåsvik). En syngende hann, Byggset, Lierne 5.4. (TKO, VKR, PIV). Ett ind. Namsos 12.8. og 3 ind. 23.8. (FJA). 15 ind. Steinkjer 6.11. (FJA). Nærøy: 3 ind. Kolvereid 2.12., hørt Nærøya 21.12., en hann Straumbua 29.12. (FKU). Sommerobs.: 1-2 ind. flere steder rundt Namsvatnet, Røyrvik juni/juli (ØSP). De uvanlig mange observasjonene i fylket i 1993 sammenfaller med invasjon av konglebit i Sverige og Finland.

Hortulan En ungfugl ble sett på Sklinna, Leka 29.9. (THA). Dette er det første funnet i fylket siden 1967.

Vierspurv En syngende hann og en hunn Murubekken, Lierne 2.6. (PGT). Dette er den samme lokaliteten den ble funnet hekkende i 1991

Lappspurv Stort antall: min. 50 ind. Rinnleiret, Levanger/Verdal 22.8. (THA).

Observatører:

BFL - Berit Flatås
 BNY - Bård Nyberg
 ESÆ - Einar Sæter
 FKU - Franz Kutschera
 FJA - Frode Jacobsen
 GLI - Gunnar Ligaard
 GRU - Geir Rudolfsen
 HSØ - Halvor Sørhuus
 IJØ - Ingar J. Øien
 ILY - Ingrid Lysberg
 JAV - Johan A. Vikan
 JEØ - Jan E. Østnes
 KAS - Kjetil A. Solbakken

KOS - Kolbjørn Schjølberg
 KOV - Kornelia Vikan
 MAM - Magne Myklebust
 MHU - Magne Husby
 MMY - Marius Myrstad
 MMØ - Morten Mørkved
 MVA - Morten Vang
 OAF - Ole A. Fuglesang
 OMI - Olav Mikalsen
 PIV - Per I. Værnesbranden
 PGT - Per G. Thingstad
 PMØ - Pål Mølnvik
 RPA - Rune Palmquist
 RPE - Roar Pettersen

RUT - Randi Utgård
 RWI - Roger Wingan
 SMO - Steinar Moe
 STO - Stein Tofte
 TBJ - Terje Bjerkan
 THA - Trond Haugskott
 TKO - Terje Kolaas
 TRE - Tore Reinsborg
 TRØ - Tom R. Østerås
 TSÆ - Torbjørn Sellæg
 VKR - Vidar Krøke
 VLL - Verdal Lokallag
 NOF
 ØRS - Øystein R. Størkersen
 ØSP - Øyvind Spjøtvoll

OBS! NY ADRESSE:

**LRSK Nord-Trøndelag:
 v/Trond Haugskott
 Bekkasinv. 9
 7082 Kattem**

Vinge-Velvang et fremtidig fuglefredningsområde!

Jo Anders Auran

INNLEDNING

En kunne vanskelig tenke seg et bedre sted å bo, for en som er oppvokst kun meter fra fjæresteinene. Fjorden og fuglelivet i området Vinge-Velvang på Skatvlandet gir næring til både kropp og sjel. Som nær nabo til området er det artig å se hvordan ærfuglen hver vår flokker seg på tusenvis i gruntvannsområdene utenfor fastlandet. Selv om ærfuglen og dens tilstedeværelse er av de største karaktertrekkene i dette området, forsvinner ikke fuglelivet når ærfuglen tar til vingene og trekker østover i slutten av april og tidlig i mai. I denne artikkelen skal jeg prøve å gi et bilde av fuglelivet i dette området, som altså nå er foreslått fredet av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

VINGE-VELVANG

Kort områdebeskrivelse. Strekningen mellom Vinge og Velvang er ca. 3 km lang, i NV-SØ retning. Hele det aktuelle området er sjøareal, inkludert fjæresonen. Det tiliggende landarealet er hovedsakelig jordbrukslandskap. Fjordbotnen er her veldig grunn, med ikke mer enn 10 meters dybde så langt som 1 km fra land. Ved tre steder blir det blottlagt tang- og mudderområder av noen størrelse.

Kort faglig begrunnelse. Gruntvanns-områdene er viktige for vårgytende sild i Trondheimsfjorden. Dette tiltrekker seg enorme mengder med sjøfugl. Smålom kan

opptre med opptil 50-60 ind., ærfugl, havelle, sjøorre og måker med tilsammen flere tusen individer. Majoriteten av ærfuglene som trekker mellom Trondheimsfjorden og Bottenhavet på våren ligger i Stjørdalsfjorden før de trekker over. Vinge-Velvang utgjør den viktigste rasteplassen for disse fuglene. Perioden mars-mai er den tida på året da de største ansamlingen av fugl kan observeres. Sammen med Svaet på taustra er Vinge-Velvang det viktigste området for ærfugl i Trondheimsfjorden.

Verneforslag. Hele det avmerka området bør få status som fuglefredningsområde, med forbud mot garnfiske i perioden 15.-15. mai. Formålet er å sikre et av de viktigste rasteplassene i Trondheimsfjorden for trekkende ærfugl over til Bottenhavet, og for havelle, sjøorre, smålom m.fl.

Foretatte inngrep. Siden det aktuelle området hovedsakelig er sjøareal, er det ikke foretatt noen inngrep av betydning. Det er foretatt utfylling av stein i fjæra noen steder. I Vingebukta og ved Velvang er det campingplasser med badeområde. Det er en del båtnaust og ankring av småbåter i området.

Kjente interessekonflikter. Det foregår et utstrakt garnfiske i området, spesielt om våren, da konsentrasjonen av sjøfugl er på

sitt høyeste. Dette fører til at store mengder sjøfugl blir tatt i garn. Det er ikke dokumentert hvor mange fugl et dreier seg om, men det er blitt opplyst av fiskere at det kan være et stort problem. Enkelte har også skiftet til andre fiskeområder på denne tida av året pga. dette.

Skjøtselstiltak/merknader. Det største problemet er garnfiske i den tida på året da konsentrasjonen av sjøfugl er høyest. det bør derfor iverksettes forbud mot garnfiske i området i perioden 15. mars - 15. mai. Hvordan konflikten mellom fiske/sjøfugl er ellers i året er ikke kjent.

ARTSLISTE

Det er observert 134 arter i området, inkludert landarealet.

Tegnforklaring:

H - Hekking påvist +++ - Vanlig/tallrik
 h - hekking sannsynlig ++ - Fåtallig, men regelmessig
 + - Sjelden, sporadisk

Art	Status	Art	Status
Smålom	++	Hubro	+
Storlom	++	Spurveugle	+
Toppdykker	+	Kattugle	++ h
Gråstrupedykker	++	Hornugle	+ H
Horndykker	+	Perleugle	+
Storskarv	+++	Tårnseiler	+++ H
Toppskarv	+	Flaggspekk	+
Gråhegre	+++ H	Dvergspett	+
Sangsvane	+	Svartspett	+
Sædgås	+	Sanglerke	++ H
Kortnebbgås	++	Sandsvale	+
Grågås	+	Låvesvale	+++ H
Kanadagås	+	Taksvale	+++ h
Gravand	++ H	Trepiplerke	+ h
Brunnakke	++	Heipiplerke	++ h
Stokkand	+++ H	Skjærpiplerke	+
Krikkand	++	Gulerle	+
Stjertand	+	Linerle	+++ H
Toppand	++	Sidensvans	++
Bergand	+	Gjerdsmett	++ H
Ærfugl	+++ H	Jernspurv	++ H
Praktærfugl	+	Rødstrupe	++ H
Havelle	+++	Blåstrupe	+
Svartand	++	Rødstjert	+ H
Brilleand	+	Buskskvett	++ H
Sjørre	+++	Steinskvett	++
Kvinand	+++	Svarttrost	++ h
Siland	++ H	Gråtrost	+++ H
Laksand	+	Måltrost	+ H

Havørn	++	H	Rødvingetrost	++	h
Hønsehauk	+	h	Sivsanger	+	
Spurvehauk	+	H	Gulsanger	+	H
Musvåk	+		Møller	+	
Fjellvåk	+	H	Tornsanger	++	H
Tårnfalk	+		Hagesanger	+	
Dvergfalk	+		Munk	+	h
Storfugl	+		Gransanger	+++	H
Tjeld	+++	H	Løvsanger	+++	H
Sandlo	+(+)		Fuglekonge	++	H
Heilo	+		Gråfluesnapper	+	H
Vipe	+++	H	Svarthvitfluesnapper	++	H
Temmincksnipe	+		Stjertmeis	+	H
Fjæreplytt	++(+)		Løvmeis	++	H
Myrsnipe	+		Granmeis	++	H
Enkeltbekkasin	+		Toppmeis	+	H
Lappspove	+		Svartmeis	++	H
Småspove	+		Blåmeis	++	H
Brusfugl	+		Kjøttmeis	+++	H
Storspove	+++	H	Trekryper	++	h
Rødstilk	++		Varsler	+	
Gluttsnipe	+		Nøtteskrike	+	H
Steinvender	+		Skjære	++	H
Strandsnipe	+		Kaie	+++	
Tyvjo	+		Kornkråke	+	
Hettemåke	+++	h	Kråke	+++	H
Fiskemåke	+++	H	Ravn	++	H
Sildemåke	+		Stær	+++	H
Gråmåke	+++	H	Gråspurv	+++	H
Grønlandsmåke	+		Pilfink	+	h
Polarmåke	+		Bokfink	++	H
Svartbak	+++		Bjørkefink	++	H
Krykkje	+		Grønnfink	++	H
Makrellterne	++		Grønnsisik	++	h
Rødnebbterne	++		Bergirisk	+	
Lomvi	+		Gråsisisk	++	H
Alke	+		Dompap	++	H
Teist	++		Snøspurv	+	
Ringdue	+++	H	Gulspurv	+++	H
Gjøk	+				

Tilsammen 55 påviste hekkearter.

KOMMENTARER TIL ARTSLISTA

Tegnforklaring: M = hann (male), F = hunn (female)

Smålom. 1/5-83: 24 ind.*, 16/4-85: 30 ind.*, 27/4-87: 24 ind., 30/4-87 11 ind., 29/4-90: min. 66 ind., 19/5-90: 10 ind., 11/4-92: min. 25 ind. I perioden okt.-mars blir 1-5 ind. registrert.

Storlom. Fåtallig, kun 1-5 ind. er registrert i perioden sept.-mai.

Toppsykker. Kun tre obs. av et ind. april -86, okt. -88 og april -92.

Gråstrupedykker. regelmessig i april, maks. antall: 30/4-87: 14, 14/4-91: 10 ind.

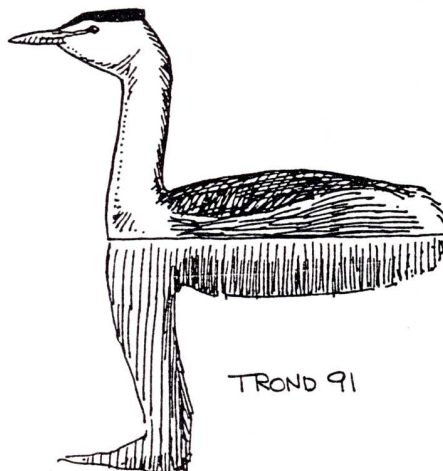
Storskarv. Maks. antall i perioden sept.-jan. er 10-20 ind., i mars-april 1-7 ind.

Toppskarv. Et ind. sett senhøsten 1976 (A. Bjørseth, S. Stokke).

Sædgås. To ind. sett medio sept.-88 (J.A. Auran m.fl.).

Gravand. Maks. tall: 13/4-87:10 ind. Min. et par hekker.

Stokkand. Mest tallrik i perioden sept.-mars: 2/12-84: 237, 6/9-86: 200, 12/10-86: 300, 29/11-88: 233, 13/3-89: 100. Fra mars-april 30-70 ind.

TROND 91

Ærfugl. Maks. tall fra hver måned. For mars/april er flere tellinger tatt med (kronologisk pr. år), for å vise variasjonene fra år til år, og mellom enkelte dager for å vise endringer fra dag til dag.

23/1-86	314	6/4-86	2330	11/4-92	2173
6/2-83	243	24/4-86	2000	16/4-93	3260
11/3-89	1600	6/4-87	3820	1/5-83	1050*
13/3-89	2000	13/4-87	4100	16/6-86	509(*)
27/3-89	2370	27/4-87	1325	23/7-86	275
23/4-84	3000*	9/4-89	3000	2/8-86	490
7/4-85	950	5/4-90	2100	21/9-87	62
8/4-85	2350	8/4-90	3600	26/10-86	386
19/4-85	4400	15/4-90	4700	4/11-84	613
5/4-86	617	16/4-90	5000	16/12-90	735
5/4-86	1562*	1/4-91	2370	10/4-94	5500

De ulike tallene fra 5/4-86 skyldes et kraftig innsig av ærfugl denne dagen og ulike telletidspunkt.

(*) - 16/6-86: 509 ind. = 420 M, 60 F og 29 pull.

Praktærfugl. April -87: 1M og 2F, april -89: 2M (ad. og juv.), april -90: 1M, des. -90: 1M, mars -91: 1M, april -92: 2M (ad. og juv.) (flere observatører).

Havelle. Maks tall fra hver måned, med flere tellinger fra april.

Januar:	55	27/4-87	300	16/4-93	670
Mars:	620	15/4-90	800+	1/5-83	670*
16/4-85	1200*	16/4-90	1000	Oktober	60
24/4-86	550	29/4-90	800+	November	275+
6/4-87	400	11/4-92	688	Desember	251
13/4-87	410				

Brilleand. 16/4-90: 1M (A. Folvik, B. Nyberg, T.R. Østerås).

Sjørre. Diverse maks. tall, se ellers rapport fra "Sjøfuglprosjektet".

1/5-83	370*	24/4-86	1000+	16/4-90	1000
23/4-84	700*	8/4-90	360	11/4-92	463+
16/4-85	300*	15/4-90	900+	16/4-93	700

Kvinand. 6/4-87: 40, 27/4-87: 14, 15/4-90: 34, 11/4-92: 55, 16/4-93: 61.

Toppand. Maks. tall: 30/4-87: 17 ind.

Siland. Maks. tall: 29/3-86: 23 ind.

Fjæreplytt. Overvintrer i området med opptil 100 ind.

Hettemåke. Maks. tall: 23/4-84: 1000*, 16/4-85: 2600*. Det er nærliggende å anta at disse hettemåkene tilhører kolonien på Tautra.

Fiskemåke. Maks. tall: 23/4-84: 10 000*, 16/4-85: 6000*. Den store ansamlingen skyldes forekomsten av vårgytende sild i området og store mengder oppskyllet silderogn.

Grønlandsmåke. 6/4-86: 1 ad., 22/10-89: 1 juv.

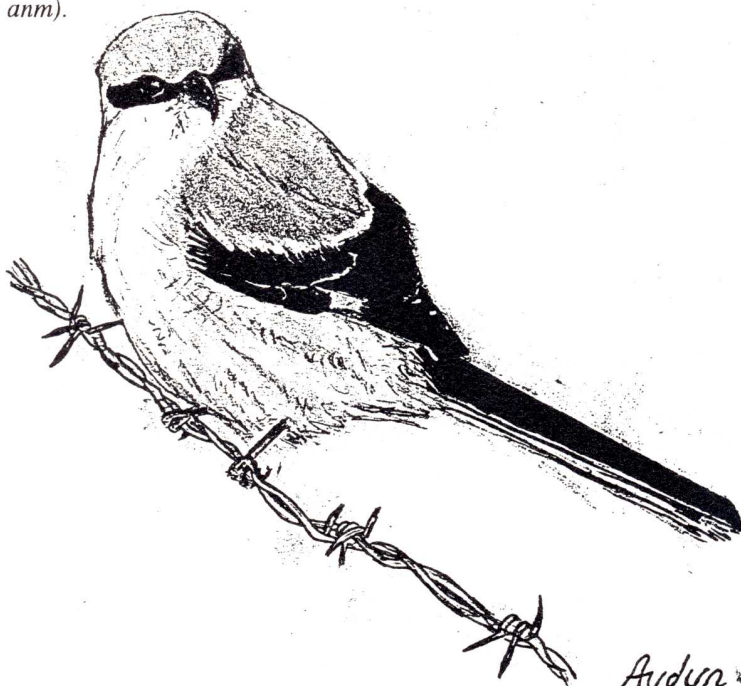
Polarmåke. Observert 5-6 ganger.

Utdrag av tellingene er hovedsakelig maksimumstall for de vanligste artene, og eller maks. tall for hver måned. Flere tellinger fra samme måned er også med for å vise variasjonene fra dag til dag. Tellingene er hovedsakelig utført av Stjørdal Feltbiologiske Forening/NOF-Stjørdal lokallag i regi av Per Inge Værnesbranden (120 besøk siden 1983).

Selv om mange sikkert sitter med fler detaljerte observasjoner fra området mener jeg at disse tallene skulle være nok til å dokumentere betydningen av området. Observasjoner merket med stjerne (*) er hentet fra Størkersen, Ø.R. 1986: Tre fuglelokaliteter i Trøndelag. *Trøndersk Natur* 13:106-107.

Forfatterens adresse: 7510 Skatval.

For de som er ukjent så ligger Vinge-Velvang-området like ved Stjørdal. På vei nordover kan en nå ut til Vinge-Velvang enten ved å ta til venstre rett sør for Skatval kirke (mot Vinge), eller ta til Vikan straks nord for Stjørdal. Fra enden på veien ved Vikanbukta er det en fin tur å gå over berget til Velvang. (Red's anm).

*Avdun 94
Amundsen*

Ornitologisk vurdering av Buvika, Skaun kommune

Øystein R. Størkersen

Buvika i Skaun kommune og Sør-Trøndelag fylke er for tiden vurdert som et egnet sted å fylle igjen med sprengmasse fra den planlagte veien mellom Øysand og Orkanger! Slike langgrunne fjæreamråder har imidlertid også andre funksjoner enn som deponi for menneskelig dårskap. En åpenbar funksjon for Buvika er som raste- og overvintringssted for mange fugler. Som et miljøskapende element i lokalmiljøet er også Buvika slik den nå framstår langt å foretrekke! Slik sett er det forstemmende at ikke lokalmiljøet har engasjert seg mer i å sikre området.

BUVIKA SOM VÅTMARK

Buvika har i hovedsak funksjon for fuglelivet som rasteplass i trekketidene, men har også en svært viktig funksjon som overvintringsplass. Buvikas fysiske utforming er årsaken til dette. Ved høyvann er det bare strandlinja som tilbyr fuglene tørt land. Dette faktum er nok årsak til at fuglelivet til tider ikke er rikere enn det er. Noen holmer midt ute i området ville kunne rette på dette! Kombinasjonen av langgrunn fjære som tørrlegges ved lavvann i opptil flere hundre meter, og tilførsel av ferskvann fra Gaulosen og Vigda gjør næringssituasjonen gunstig for fuglearter tilpasset et liv i fjæra og på sjøen. I områdene rundt Buvika er det enten bebyggd eller gjort steinfyllinger ut i fjæra. Dette gjør at området ikke spiller større rolle for spurvefugler. Tabell 1 omhandler derfor i hovedsak arter knyttet til fjæresonen eller i gruntvannsområdene utenfor.

I denne sammenheng forstås med Buvika det området som er avgrenset av figur 1. Tellinger av fugl på grunnene utenfor Brekkberga er ikke tatt med i tabellen.

Figur 1. Buvika. Rapportområdet er avgrenset til selve bukta fra Brekka til Lykkjeneset.

Buvikas betydning for fuglelivet skal naturlig nok ses i sammenheng med det betydningsfulle fuglelivet i Gaulosen. En samvirkning mellom de to lokalitetene er åpenbar. Uten Gaulosen ville nok ikke Buvika ha oppvist et slikt rikt fugleliv. Gaulosen vil på den andre siden helt sikkert

klare seg uten Buvika, men et ytterligere slag mot fuglelivet både antalls- og artsmessig for hele Gaulosen-området vil det være om Buvika forsvinner. En kan dra parallellen mot et økosystem, sjelden vil et system bryte sammen om en art eller noen arter forsvinner, en skal heller se på summen av negative faktorer som virker inn. Gaulosen-området har lenge vært under press fra ulike hold. Det intense jordbruket har i løpet av de siste 50 år fullstendig ødelagt for kulturlandskapsfugl på Øysand. De siste restene av storspove, vipe, sanglerke, temmincksnipe og sumper med oreskogsholt er nesten helt utradert fra 1970-tallet til i dag. Den som besøker kulturørkenen på Øysand vil snart forstå hva jeg mener! Erosjonsproblemer pga. en storstilt utgraving av grus fra Gaula hører også med i bildet. Slike menneskeskapte faktorer har lenge vært med på å underminere det rike fuglelivet i Gaulosen-området. Elva Vigda som munner ut i Buvika er i dag så godt som død for bunndyrfauna. Dette har sin bakgrunn i altfor intens gjødsling og sprøyting på åkerareal som grenser til elva. I tillegg kommer den vanvittige praksisen med høstpløying som forårsaker en fri flom av jord og næring ut i vassdrag vinter og vår.

Isolert sett kan altså trolig ikke Buvika ses som et umistelig fugleområde, men satt i en sammenheng med Gaulosen får Buvika straks en større betydning. Videre må en se Gaulosen-området i sammenheng med alle andre fjærområder i Trondheimsfjorden og deres betydning for fuglelivet både i fjorden og for trekkende arter. Slike rasteplasser, eller skal vi kalle dem bensinstasjoner, er av vital betydning skal fugletrekket kunne opprettholdes. Vi vet godt hvor utsatt slike grunne fjærområder er for inngrep av ulik karakter, enten det er regelrett vandalisme som gjenfylling med åkerstein, søppel, sprengmasse o.l., eller utnyttelse til ny åkermark, industri eller andre påfunn. Våtmarkene blir færre med en stødig takt, fuglelivet og annen flora og fauna går også i

unnabakke i samme tempo. For få år siden kunne en knapt tro at presset skulle kunne bli så stort at de eneste områdene som kan anses som trygge skulle bli de som er vernet som reservater. Dit har vi imidlertid kommet i dag! Poenget er derfor at Buvika-Gaulosen ikke kan ses isolert, men må ses som en viktig brikke i det livsnødvendige nettverk av våtmarker langs kysten. Et godt eksempel på samvirkning har en fra utfyllingen i Grilstadbukta og forholdet til den nærliggende Leangenbukta. De to områdene kunne ikke ses isolert, de var en enhet som utfyllte hverandre. Når nå tidligere (nå ekskludert) styremedlem i WWF og eier av Grilstad fabrikk (Anton Jensen) har blitt rik på å fylle igjen Trondheims viktigste fuglelokalitet (ved siden av Gaulosen), er resultatet blitt at Leangenbukta er blitt nær et dødt fugleområde. Forhåpentligvis vil ikke det samme skje i Gaulosen-området, men det er helt klart at området blir fattigere på fugl dersom Buvika forsvinner.

I festtaler snakkes det høylydt om “føre var”-prinsippet, og om bærekraftig samliv med naturen. Det er desverre foreløpig bare i festtalene at dette kommer til uttrykk, for på kommune-nivå selger en fortsatt sjela si for ei kjøttkak. Utsiktene for at Buvika skal overleve er derfor små dersom haukene i kommunen får bestemme og veiprosjektet blir satt i gang. Oppfordringen blir derfor atter en gang til oppgående fuglefolk: Ta turen ut til Buvika før området blir historie!

FUGLELIV

Dataene i tabell 1 er utelukkende samlet inn av undertegnede i perioden 1986-1994. Pga. områdets hovedfunksjon for vadefugl og vannfugl er stort sett bare disse artsgruppene omhandlet.

Vannfugl

Toppsykker. En sjelden, men regelmessig art i området. Lenge var Gaulosen og da spesielt Buvika det eneste kjente faste overvintringsområde for arten i Trøndelag. Disse

fuglene stammer fra den eneste kjente hekkelokaliteten på Leksdalsvatnet (i 1983 var det også hekking i Klingsundet). Hver høst fra isen legger seg på ferskvannene dukker toppdykkeren opp og forblir i området fram til april. Det ser ut til at Buvika er et favorittområde for arten, og den ligger f.eks. gjerne i lange perioder utenfor mølla. Antallsmessig er det vanligvis 1-3 individer, men noen fler kan enkelte år ha tilhold.

Kanadagås. Gaulosen og Buvika var lenge synonymt med plassen for å se kanadagås i Trøndelag. Som vinterlokalitet var det trolig avgjørende at det pågikk foring med spillkorn fra mølla. Etter at foringen ble avsluttet på 80-tallet, og åpen jakt på arten ble innført, så har betydningen av Buvika for arten avtatt sterkt. Gaulosen-Øysand er imidlertid fortsatt like viktige områder for arten som før. På 90-tallet er det nå stort sett bare mindre antall kanadagås som har Buvika som fast tilholdsted vinterstid.

Brunnakke. Denne arten har vist en svært interessant utvikling i Buvika det siste 10-året. Fra senhøsten bygger antallet seg gradvis opp gjennom oktober og i november. Til å begynne med er det flest brunnakker i selve Gaulosen, men fra sent i oktober og i november tar Buvika helt over. Fuglene ser ut til å trives svært godt her, muligens pga. fraværet av jakt her(?). I november er det få om noen steder i Trøndelag som kan oppvise lignende antall brunnakker som i Buvika. Fra 150 til 250 individer har da tilhold her. Når høsten er mild kan også større antall ses utover i desember før de helt forsvinner. Noen få ind. kan også år om annet forsøke en overvintring.

Stokkand. Om vinteren er Buvika-Gaulosen-området den viktigste vinter-lokaliteten for stokkand i Trondheims-fjorden. Pga. opphør med foring av spillkorn fra Buvik-mølle har riktig nok antallet fra tidlig 80-tallet fallt betydelig, men området huser fortsatt

mellom 500 og 1000 stokkender. På 70-tallet kunne en imidlertid her telle opptil 1500 individer. I trekketidene vil en i Gaulosen-området fortsatt kunne telle slike antall.

Bergand og svartand. Begge disse artene opptrer i varierende mengder i fylket. Gaulosen-området er sannsynligvis det beste området for berganda i Trøndelagsfylkene i store deler av året. Selv om svartanda forekommer spredt, men fåtallig, på de fleste sjøfugllokaliteter i Trøndelag er det få lokaliteter som kan oppvise en slik jevn forekomst som i dette området. I gode år, slik som det har vært på slutten av 80-tallet og inn på 90-tallet er det gjennomsnittlig 20-50 bergand i området og for svartand er tallene 30-100, med høsttopper på inntil 150. Inne i Buvika er det mer tilfeldig om disse artene kommer inn i bukta fra den mer foretrukne lokaliteten utenfor Brekkberga.

Sjøorre. Sjøorren har ikke vært spesielt vanlig i Gaulosen-området frem til skiftet 80/90-tallet, da den av ukjent grunn begynte å opptre mer jevnlig og ikke minst i større flokker gjennom vinteren og med topp om sommeren på ca. 150 individer. I Buvika er det vanligvis bare få individer som opptrer. I perioder med stor forstyrrelse av racerbåter, surfere o.l. kan den imidlertid søke inn i Buvika, slik det var tilfelle 19.6.94 da ca. 140 sjøorrer lå inne i bukta (30 ind. lå i tillegg utenfor det tradisjonelle stedet ved Brekkberga).

Ærfugl. Dette er også en art som i perioder kan være svært tallrik, for så å være nær borte. Også for denne arten må Gaulosen-området ses under ett. De flokkene på totalt 1000-1500 ind. som vanligvis opptrer her, kan til tider opptre samlet i selve Buvika. Særlig foretrukket område er hardbunns-områdene utenfor mølla og utenfor Brekkberga. Dette er et godt eksempel på en art som krever større områder å søke næring på. Skal ærfuglbestanden opprettholdes i området er det avgjørende at nærings-

tilgangen er god nok, det skjer ved at ærfuglene får mulighet til å skifte mellom beiteområder.

Islandsand og kvinand. Den førstnevnte arten har som kjent hatt tilhold i Buvika fra den kom i desember 1987 og fram til mars/april 1994, da den tilsynelatende forsvant. Opptreden av denne og andre sjeldne arter i Buvika viser at området har kvaliteter som innbyr til et rikt fugleliv. Kvinandbestanden i Buvika har gått tilbake utover på 80-tallet pga. endrete rutiner med oppsamling av spillkorn fra mølla. Fremdeles er likevel Buvika den viktigste lokaliteten for arten i Gaulosen-området. Vanligvis er det mellom 50 og 100 ind. i området vinterstid.

Andre sjøfugler. Arter som havelle og siland er faste gjester i området, men vanligvis i mindre antall. Selv om havella vanligvis opptre i større antall i Gaulosen (fra 100-300 ind.) er det forholdsvis få som søker næring i selve Buvika. Da er det langt fler som har tilhold ved Brekkberga. Også alkefugl opptre regelmessig, men mer sporadisk i vinterhalvåret. Deres opptreden nært land i Buvika er knyttet til gode forekomster av småfisk (sild).

Strandfugl

Gråhegre. Sammen med områdene langs Ladehalvøya til Ranheim er Gaulosen-området, og da spesielt Buvika et av de viktigste vinteroppholdsstedene for denne arten i fylket. Arten opptre imidlertid vanligvis bare i mindre antall fra 4-8 individer.

Vadefugl. En av de få artene som kan sies å hekke i Buvika er tjelden, som det finnes 3 par av i bukta. Større antall, da særlig om våren i mars til mai, kan opptre i bukta. Forekomsten av tjeld i Gaulosen-området har de seneste årene vært rundt 200-350 ind., mens det er mer tilfeldig hvor mange som fra tid til annen opptre i Buvika. For tjelden er

det klart at Buvika utgjør en vital del av denne artens forekomst i Gaulosen. Av de andre vaderne som regelmessig opptre i Buvika er bare rødstilk og vipe som kan sies å være noenlunde regelmessige og tallrike. Kun for rødstilk kan Buvika sies å ha større betydning, da det om våren kan opptre større antall her. For andre vadefugler er det mer sporadisk hva som opptre i bukta, men de fleste vaderarter som opptre i Gaulosen kan opptre.

Måkefugl. Buvika har en svært viktig funksjon for måkefugl som hvileområde for stormåker og som næringssøkområde for fiskemåke og hettemåke. Stormåker som gråmåke og svartbak ser ut til å finne et passende hvileområde i bukta, og opptre vanligvis i flokker på 50-300 ind. Hettemåke og fiskemåke opptre i perioder, særlig i trekketidene, vanlig i bukta. Slik sett har området en viktig funksjon som matsøkningsområde i tider på året da det ikke er så lett å hente mat andre steder. Spesielt er det også at mindre antall fiskemåker og sjeldnere hettemåke overvintre i Buvika. Buvika er i denne sammenheng et av de ytterst få områdene som har en fast vinterbestand av disse artene i Trøndelag.

Spurvefugl. Som tidligere nevnt er det få spurvefuglarter som finner livsrom i dette området. Kråke og stær er imidlertid til tider tallrike. Særlig kråka opptre jevnlig gjennom hele året i flokker på 50-300 ind. Trondheimsfjordområdet er kjent som et svært viktig overvintringsområde for kråker fra større deler av Nord-Skandinavia. Større flokker av gulspurv i området (50-200 ind.) må tilskrives god tilgang på spillkorn fra mølla. Det samme kan sies om den nå forsvundne bestanden av tyrkerdue som i en periode hadde tilhold ved mølla. Tyrkerdua forsvant imidlertid midt på 80-tallet som en følge av en generell tilbakegang i Norden.

Sporadiske og sjeldnere arter. I Buvika er det gjennom tidene sett en lang rekke

sjeldnere arter. Dette viser områdets tiltrekningskraft og betydning for fuglene. Mer kjente funn er f. eks. islandsand, taffeland, praktærfugl, lappfiskand, skjeand, dvergdykker, isfugl, ringgås og sivhøne. For en oppdatert oversikt henvises til de årlige LRSK-rapportene for Sør-Trøndelag og til egne rapporter som dekker Gaulosen-området, jf. 1) Lorentsen & Bangjord: Ornitologiske registreringer i Gaulosen, Melhus og Trondheim kommuner, 1975-1981, Trøndersk Natur Supplement 1/1982; 2) Størkersen & Haugskott: Fugleobservasjoner fra Gaulosen 1982-1988, Trøndersk Natur 15:98-111; 3) Størkersen: Fugleobservasjoner fra Gaulosen 1989-1990, Trøndersk Natur 18:47-56; og 4) Myklebust: Fugler i Gaulosen 1991-1992, Trøndersk Natur 20:84-96. Fra nyere tid kan undertegnede melde om følgende interessante funn: Gulneblom 1 juv. den 26.11.93, en overvintrende stjertand hann vinteren 1992/93, grønlandsmåke 1 juv (2K) den 20.3.94 og en varslar den 20.11.93.

KONKLUSJON

Brekkgberga kalles det området som Buvika går over i mot nord, og som er et gruntvannsområde som tydeligvis er svært populært blant dykkender som ærfugl, sjøorre, bergand, svartand, havelle og til tider også kvinand. Tusentall ender kan ligge her, særlig er det tilfelle i vårmånedene fra mars til mai. En kan stille seg spørsmål om hvordan sjøfuglkonsentrasjonen her vil reagere på en økt forstyrrelse fra anleggsarbeide og senere veitrafikk. En kan videre spekulere i om noen initiativrike personer vil finne på å bygge et kaianlegg utenfor en påtenkt fylling. Skjer det er det garantert slutten for Buvika og Brekkgberga som et viktig sjøfuglområde!

Fjærområdene rundt mølla nesten ut til Lykkjeneset, eller skal en si det som er igjen av dette området har lenge vært det absolutte kjerneområdet i Buvika. Til stor bekymring og forferdelse ble deler av dette området

gjenfylt av mølle-bedriften på tidlig 80-tallet. Til dags dato er det ennå ei gåte hvorfor dette skjedde, ettersom området ikke er brukt til noe som helst etterpå! Desverre tok fyllingen her knekken på de mest næringsrike delene av Buvika. Det var bl.a. her de største konsentrasjonene av stokkand hadde tilhold. Til tross for at bare rester gjenstår i dag av denne fjæra er det likevel nettopp her en i dag finner de største gjenværende konsentrasjonene av gressender. For dykkender fungerer ennå de utenforliggende sjøområdene som et av de to viktigste områdene for disse artene i området (jf. også Brekkgberga). Årsakene til dette er som nevnt næringsforholdene her, samt at strandsonen er dekt av tang og dermed byr på mer varierte næringsforhold imotsetning til den mer fattige sandstranda som ellers dominerer.

I ornitologisk sammenheng er Buvika av størst betydning vår, høst og vinter. Særlig vinterstid kan området by på et rikholdig utvalg av andefugl og andre strand- og sjølevende fuglearter. Dessuten har en art som oter fast tilhold i området. Oter er en internasjonalt truet art som også Norge har et spesielt forvaltningsansvar for. Buvika skal videre ses i sammenheng med gruntvanns-områdene i Gaulosen og videre som en uvurderlig del av nettverket med rastelokaliteter for trekkende fugl langs norskekysten. Ødeleggelse av Buvika skal ses som ennå et slag mot naturen og våre medskapninger. Mennesket kan derfor ikke klage når fugleartene etterhvert blir færre og fuglesangen stilner. Ny vei til Orkanger må derfor ikke legges gjennom området, men må få en plassering som går sør for bebyggelsen i Buvika. Kommunen oppfordres hermed til å avslutte debatten om Buvika ved å sikre området i sin planlegging som et våtmarksområde.

Forfatterens adresse: Schøllers gt. 9, 7043 Trondheim.

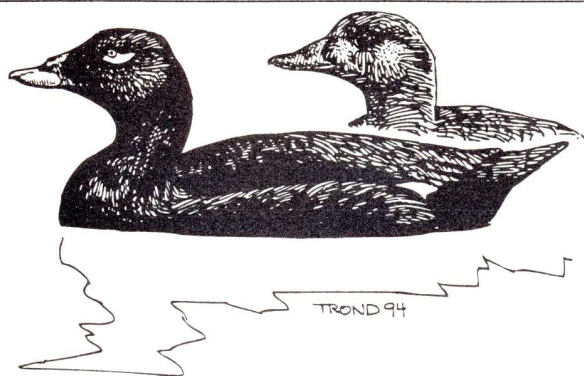
Tabell 1. Registreringer av strand- og vannfugl i Buvika i perioden 1986-1994.

Art	19.9 1986	27.12	3.2 1987	7.3	29.3	11.4	27.9	17.10	30.10	12.11	4.12	25.1 1988	3.4	27.8	6.9	9.10
Toppdykker	1		1													
Kanadagås		492										5				
Brunnakke							11	91	88	49	5			18	27	4
Stokkand	700	600							400	500		498		180		300
Toppand	1									1						
Bergand	2									2						
Ærfugl	352		281		70				100			106		37		
Havelle					32							1				
Svartand																
Sjørre					2											
Islandsand		1	1	1		1					1	1				
Kvinand	16	90	83	104	16	2	5	8	20	8	57	20	7	26	18	4
Siland																
Laksand														8	5	
Lomvi												9				
Alke																
Sum vannfugl	1072	1183	366	105	120	3	16	99	608	552	63	640	7	269	50	308
Gråhegre							5							7		
Tjeld				3	7								30	6	4	
Vipe						15	3						18			
Rødstilk														2		
Strandsnipe							1							12	1	
Hettemåke						43	146		9				150	200		
Fiskemåke			1									3	10			
Gråmåke			50				400					60		150		
Svartbak												1				
Kråke																
Sum strandfugl	-	-	51	3	7	58	555	-	9	-	-	64	208	377	5	-
Tot. sum	1072	1183	418	108	127	61	571	99	617	552	63	704	215	640	55	308

Art	10.11 1988	4.12	22.1 1989	24.1	27.3	17.8	5.10	22.10	10.11	21.1. 1990	20.9.	24.10	27.1 1991	16.2	16.3	28.3
Toppykker	1			2						1						
Kanadagås		186				59				6	1	16			59	
Brunnakke	28						146	38	20		3	82				
Stokkand	330		334	483	500	110		300	500	651	218	360	511	480	800	
Toppand	1									1						
Bergand	2									2						
Ærfugl				21				200	350	990		504	189		107	
Havelle			12		12				38	8			6	10	4	120
Svartand	28											2				
Sjørre								7					3		2	
Islandsand	1	1	1	1				1	1				1	1	1	1
Kvinand	7	30	12	55	41		18	8		7	46	12	75	74	76	86
Siland										3				2		
Laksand																
Lomvi		6		1						4						
Alke				2												
Sum vannfugl	398	223	359	565	553	169	164	554	909	1672	268	976	785	567	1049	207
Gråhegre				1				2			8	10		7		
Tjeld					18										6	82
Vipe				100							36					20
Rødstilk					5											
Strandsnipe																
Hettemåke					18						28	4				89
Fiskemåke			5	1	1					9		1	5	14		8
Gråmåke			100	270		300				350			80			
Svartbak			20	10						6						
Kråke										100			50			
Sum strandfugl	-	-	125	382	42	300	-	2	-	465	72	15	135	21	6	199
Tot. sum	398	223	484	947	595	469	164	556	909	2143	340	991	920	588	1055	406

Art	22.7 1991	11.8.	21.9	12.10	16.10	3.11	30.11	6.12	26.1 1992	9.2	16.7	10.10	24.10	7.12	1.1 1993	24.1
Toppdykker																3
Kanadagås									24							22
Brunnakke			5	37	30	12						227				
Stokkand	63	67	290		500		350	600	511	550	100		300	600		907
Toppand	1									1						
Bergand					2								2			
Ærfugl			49		500		230	200	64	109		650	58		186	609
Havelle							11		6	4		2	12			14
Svartand				4	2	12	3		7				2			
Sjørøre		2		4	5		1	3								3
Islandsand						1	1		1	1			1	1		1
Kvinand	10	42	15	9		16	29	54	129	89	22		43	37	16	13
Siland							4						2	2		6
Laksand	7	2	2									1				
Lomvi		6		1						4						
Alke				2												
Sum vannfugl	81	119	361	57	1039	39	629	857	742	757	123	879	420	640	202	1578
Gråhegre		5	5		6		4			1	5		2		2	4
Tjeld	34	11	4									40				
Vipe	30	100	18													
Rødstilk	8	4														
Strandsnipe		4	1													
Hettemåke	14	38	62	30									6			
Fiskemåke							2		1	7			6	2	6	
Gråmåke	50	129	300	200			50		162						150	156
Svartbak	10	12					6		8						3	
Kråke		100							130							
Sum strandfugl	146	403	390	220	6	-	62	-	301	8	45	-	14	2	161	160
Tot. sum	227	522	751	277	1045	39	691	857	1043	765	340	879	434	642	363	1738

Art	14.2 1993	13.3	10.4	20.6	29.10	26.11	19.12	9.1. 1994	13.3	20.3	2.4	10.4	12.5	29.5		
Toppsykker			3		1	1	2		1	1	3	4				
Kanadagås								57	39							
Brunnakke					4		6				7	4				
Stokkand	556	263		28	198	400	500	257	880	700	20	120	30	10		
Toppand			2													
Bergand					38		15		15	16	20					
Ærfugl	646				750	600	250	552	320	300	70	67				
Havelle		2				4	3	5	20	30	8					
Svartand	3				46	1			14	10						
Sjørre	1				10											
Islandsand					1	1	1	1		1						
Kvinand	15	6	70	8	18	18	94	23	48		15	7		4		
Siland	2	4		4			2				6			4		
Laksand				6												
Lomvi																
Alke																
Sum vannfugl	1220	275	75	46	1063	1025	873	895	1337	1058	149	202	30	18		
Gråhegre	3	1					3				1					
Tjeld		15	102	8					3	40	68	75	12	24		
Vipe										2	1	6				
Rødstilk													4	28		
Strandsnipe																
Hettemåke		1	400	18					1	4	45	18	48	80		
Fiskemåke	7		200	50		3	1	7	1	14	15	12	18	24		
Gråmåke	10	12	40	20	50	36	150	38		50		68	2	2		
Svartbak							6			6			1			
Kråke					200		50	110	50			30		100		
Sum strandfugl	20	29	742	96	250	39	210	155	55	116	130	209	85	258		
Tot. sum	1240	304	817	142	1313	1064	1083	1050	1392	1174	279	411	115	276		

SMÅSTYKKER

OVERVINTRENDE FROSK I MYR-TJERN. Det var lørdag 4. desember (1993); det blåste friskt og regnet lå i lufta. Min sønn på 9 år og jeg bestemte oss allikevel for å ta en tur i Malvikmarka (nord-øst for Trondheim). Etter en halvtimes gange gjennom skogen kom vi frem til en av våre populære rasteplasser hvor det er en fantastisk utsikt bl.a. over et stort myrområde med to små myrtjern.

Mens vi satt der og koste oss med tursekkens godbiter bestemte vi oss for å legge tilbaketuren over tjernene for å se på isen.. Etter flere uker med barfrost var den blitt 10-15 cm tykk og klar som glass. Plutselig fikk vi øye på en del små karuss, ca. 3-10 cm lange, som stod spredt og helt stille like under isen. Da vi skulle studere fisken nærmere fikk vi enda en skikkelig overraskelse. På bunnen i enkelte grunne områder i tjørna lå det frosk i store mengder. det var et merkelig syn. Froskene lå helt flate oppå bunnssubstratet med beina delvis utstrakt, og flere sammen, inntil 5 pr. m². Områdene av bunnen der froskene var konsentrert var spesielt grunne, ca. 30-50 cm dype, og bunnssubstratet virket gråaktig og fast (silt?). Det fantes også spredt makrovegetasjon. I dypere områder med mørk gytjebotn så vi ingen frosk. Tjørna kunne være noen hundre kvadratmeter stor, og bare på et lite område observerte vi 40-50 frosk. En av froskene hadde en merkelig stilling. Den stod helt stille og loddrett i vatnet med utsrakte frambein og med bakbeina på bunnen. Vi banket forsiktig på isen over noen av froskene, men det var ingen tegn til aktivitet. Vi gjorde det samme over noen av karussene, men de reagerte

nesten ikke. De beveget seg bare meget sakte noen få centimeter og inntok på ny en urørlig stilling helt oppunder isen.

Vel islegging er oksygeninnholdet i vatnet avtagende med dybden. Dette kan være forklaringen på at karussen stod helt oppunder isen og at froskene så ut til å benytte de grunneste områdene av tjørna. At froskene lå helt oppå substratet og med delvis utsrakte bein kan ha sammenheng med deres evne til og behov for å oppta oksygen gjennom hele hudoverflaten.

Vel hjemme tok jeg kontakt med arbeidskollega og herpetolog Dag Dolmen og fortalte om den spesielle opplevelsen. Som den entusiastiske amfibieforsker han er, ble han meget interessert og vi la store planer for neste dag. Men den gang ei, i løpet av natta kom det 15 cm blaut snø og la et foreløpig lokk over en av naturens mange mysterier. Vi håper imidlertid å kunne foreta noen observasjoner før isen forsvinner til våren.

De norske amfibieartenes overvintringsvaner er svært lite kjent, så denne observasjonen kan være et bidrag til å kaste lys over disse forhold.

Arne Haug,
Vitenskapsmuseet,
7013 Trondheim.

SJELDEN FUGL I FJØSET. Finværet og varmegradene i begynnelsen av april brakte våren til oss for fullt. Med våren kommer også trekkfuglene tilbake. Foruten de vanlige fuglene som måltrost, tjeld og vipe, hender det at det dukker opp fugler som ikke er så vanlige på våre breddegrader. Lørdag 9. april hadde kyrne til Nora og Torbjørn Julseth på Veiset i Elvran i Stjørdal fått et sjeldent besøk i fjøset, nemlig en hærflugl som hadde forvillet seg inn gjennom porten. Denne eksotisk utseende fuglen vakte såpass nysgjerrighet at alle dører og porter ble stengt igjen for å få noen til å finne ut hva det var slags art. Magnar Rønning, som kom tilstede, fant ut at det var en hærflugl, og tok kontakt med medlemmer av NOF-Stjørdal lokallag. Seks fugleinteresserte personer tok turen opp til Veiset for å ta fuglen nærmere i øynsyn, og med håp om å få ringmerket den. Inne i fjøset tok det ikke mer enn fem minutter før den ble fanget, da den så og si fløy rett i hendene på en av fuglefangerne. Fuglen ble nøye studert før den fikk en metallring på den ene foten, og deretter fotografert fra alle vinkler for å dokumentere hendelsen før den fikk friheten tilbake. Hærfluglen lot seg heldigvis ikke skremme av fangenskapet, og den oppholdt seg ved gården noen dager til, til stor glede for en hærskare av fugleelskere fra hele Trøndelag. Med så mange fuglekjennere samlet på et sted er det ikke til å unngå at andre interessante observasjoner blir gjort, så ei svartryggerle ble også avslørt der den satt på et hustak på gården.

Hærfluglen er en nokså særpreget fugl med

Hærflugl på Elvran i april 1994.

den karakteristiske fjærtoppen, som den reiser opp som en kam. Når den flyr minner den om en kjempestor sommerfugl. Hærfluglen er nokså sjelden i Norge, utbredelsesområdet ligger hovedsakelig i sør- og mellom-Europa. Noen individer blir sett hvert år i Norge, vanligvis på høsten. "Vår" fugl ankom 9. april, noe som er blant de tidligste registreringene som er gjort i Norge. I Haftorn's "Norges fugler" er tidligste dato 10. april. De fleste vårobservasjonene blir gjort fra midten av april og ut mai.

Til tross for at den er en nokså ukjent fugl blant folk flest, blir den lett lagt merke til fordi den ofte oppsøker hager, parker og gårder, og fordi den er svært iøyenfallende. Dette medfører gjerne at den blir sett oftere av "vanlige" (normale?) folk enn fugletittere. I Stjørdal er den sett 3-4 ganger tidligere, siste gang i oktober 1990. Navnet hærflugl har den fått fordi den i eldre tider ble sett på som en ulykkesbringende fugl som varlset krig og ufred. Når hærfluglen viste seg kunne det ventes krigshærer på marsj, noe som ikke er overraskende med tanke på de mange kriger som har herjet Europa gjennom flere hundre år. Vi får håpe at gammel overtro ikke går i oppfyllelse, og heller glede oss over at en så fin fugl avlegger oss et besøk.

(Denne artikkelen har tidligere stått på trykk i *Stjørdalens Blad* 16.april 1994).

Per Inge Værnesbranden,
Sandfærhus,
7500 Stjørdal.

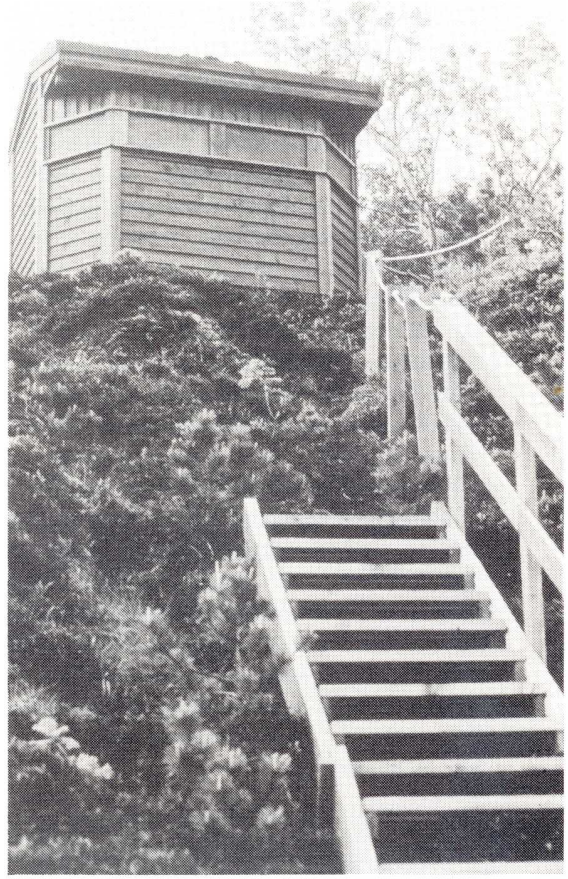
TILRETTELEGGING I VERNEOMRÅDENE I SØR-TRØNDELAG.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvern-avdelingen har forvaltningsansvaret for alle naturvernområdene innen fylket. Etter ti års arbeid for å gjennomføre vern av et representativt utvalg av naturtyper (våtmark, myr, edelløvsskog, tindved, barskog, myr og hekkeområder for sjøfugl), er tiden kommet for å arbeide i større grad med overvåking av, informasjon om og tilrettelegging i de respektive verneområdene. I denne sammenheng har miljøvern-avdelingen satt seg som mål å utarbeide forvaltningsplaner for alle verneområdene. En forvaltningsplan er retningsgivende for å oppnå en mer aktiv forvaltning av verneområdene i form av bl.a. skjøtsel, tilrettelegging, oppsyn, samt en oppsummering av diverse forhold innen områdene. Det er utarbeidet en god del ny informasjon i form av brosjyrer, naturstier og plakater for mange av verneområdene de siste to årene. I Sør-Trøndelag vil det i løpet av neste år være omkring ett hundre naturvernområder.

Sør-Trøndelags første "fugletårn" er bygd. Behovet for utsiktstårn ved flere av våtmarksreservatene har vært etterspurt i mange år. Endelig er vi kommet dit at det første observasjonstårn er bygd. Det ble oppført i Slettestjønnas naturreservat i Rennebu høsten 1993. Det er ferdselsforbud i reservatet i perioden 25.april til og med 20. juli. I forbindelse med bygging av observasjonstårnet innen reservatet, er det dispensert fra vernebestemmelsene med ferdsel etter merket sti inn til tårnet. Området er først og fremst viktig hekkeområde for vann- og vadefugl, men området fungerer også som rasteplass både under vår- og høsttrekk. Det er observert omkring 80 fuglearter innen området. Blant karakterartene er: Storlom, trane, svømmesnipe, brushane, rødstilk, storspove, småspove og hettemåke. Arter som f.eks. kortnebbgås, stjertand, bergand, havelle, sotsnipe, jordugle og havørn forekommer også.

Slettestjønnas med Gisna i forgrunnen. Dette området er et viktig hekke- og rasteplass for en rekke arter våtmarksfugl. Foto. Georg Bangjord.

Til venstre: Fra utkikkstårnet ved Slettestjønnna har man god oversikt over området. Til høyre: I Grandefjæra er det oppført 2 observasjonsbuer i 1992, hhv. helt nord og helt sør i verneområdet ved Lakskløholmen og Rønsholmen. Buene står åpen hele året. Foto: Georg Bangjord.

Utsiktstårn i Gaulosen er etterlenget av mange og det arbeides for tiden med planer om oppføring av et tårn også her. Ellers er tilrettelegging i form av parkering, skilting, stier, naturstier, informasjonsplakater, benker og bord/benker oppført i en rekke verneområder de siste to årene. Blant de tilrettelagte områdene kan nevnes: Austråttlunden landskapsvernområde i Ørland, Leinslia naturreservat i Rissa, Rønningen naturreservat i Orkdal, Sundberga-Lauglolia naturreservat i Trondheim, Flå-Slipran naturreservat i Rennebu, Grandefjæra naturreservat og Eids-

vatnet fuglefredningsområde i Bjugn.

Ytterligere informasjon om verneområdene i Sør-Trøndelag, kan fåes ved henvendelse til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvern-avdelingen, Statens hus, 7005 Trondheim. Tlf. 73 949232

Georg Bangjord,
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag,
Miljøvern-avdelingen,
7005 Trondheim.

HUBRO I LEVANGER SENTRUM. Den 11. oktober 1993 ble undertegnede ringt opp på arbeid av Terje Kolaas. Han fortalte at det var observert ei stor ugle i Staupshaugen tidligere på dagen. Det var en elev fra en skoleklasse som under en ekskursjon i området hadde observert ugla. Vedkommende var ingen fuglekjenner, så noen artsbesteming var ikke gjort. Vi diskuterte hvilken art det kunne være og kom frem til at det mest sannsynlig var ei kattugle. Denne arten var hørt syngende i og ved Staupshaugen tidligere på året. Hubro ble også nevnt da vi hadde kjennskap til at arten var sett her før også, bl.a. i 1978 (jf. A. Hamstad i TN nr. 1/80). Terje skulle gjennomføre området etter skoletid for å se om han kunne finne igjen ugla. Etter at arbeidsdagen var over dro jeg for å høre "siste nytt". Terje fortalte at hele Staupshaugen var gjennomført, men desverre var "fuglen fløyet". Noe skuffet tok jeg fatt på hjemveien videre oppover Staupslia. Ved Prix hørte jeg ei kråke som varslet kraftig. Jeg steg av sykkelen for å se hvor lyden kom fra. Hjertet gjorde et stort hopp da jeg oppdaget ei stor ugle som satt i et tre noen få meter fra gang- og sykkelstien. Jeg kunne tydelig se lange fjærører på hodet. Fjærdrakten var brunspraglet så det var ingen tvil. Norges største ugle, hubroen satt og så på meg i en avstand på 15-20 meter. Aldri har vel sykkelturen oppover Staupslia gått raskere! Terje ble informert om oppdagelsen pr. tlf. og i all hast ble fotoutstyret

stuet inn i bilen. Heldigvis så hadde ikke hubroen forlatt sin plass i treet. Ved hjelp av en kikkert kunne jeg se de gulrøde øynene på hubroen da den intenst gransket meg. Man får en følelse av at man befinner seg i eventyrenes verden når man opplever hubroen på nært hold! Akkurat den opplevelsen og spesielle stemningen kommer jeg aldri til å glemme. Desverre så begynte fotolyset å bli dårlig, men noen bilder på 1/8 sek. ble tatt før blitzen ble montert. Det gikk ikke lang tid før Terje og flere av hans kamerater kom for å beskue hubroen. Det var heller ikke fritt for at flere biler senket farten betraktelig da de så en 5-10 personer som stod og glodde opp i et stort tre, og i tillegg til at kraftige lysglimt kunne ses under treet.

Det var bemerkelsesverdig få kråker i området. Jeg tror det var bare ei kråke som var frampå og mobbet hubroen i løpet av den 1 og 1/2 time jeg var på stedet. Da de vi forlot området i skumringen satt hubroen fortsatt på den samme greina. Glad og fornøyd tok jeg fatt på hjemveien. Det er ikke tvil om at slike observasjoner "krydrer" hverdagen til en ornitolog! Tidlig neste morgen dro jeg ut for å se etter hubroen. Den var desverre ikke å se noen steder. Kanskje hadde den fløyet til Verdal, fordi der ble det observert en hubro noen dager senere.

Morten Vang,
Gårdsveien 3,
7600 Levanger.

Hubroen på Staupshaugen oktober 1993. Foto: Morten Vang.

HØNSEHAUKENS JULEMÅLTID. 3. juledag 1993 var en av de dagene da kong Vinter var i storslag. Termometret holdt seg rundt 20 speik, og frostrøyken lå tett rundt Kjønstadmarka på Levangerneset.

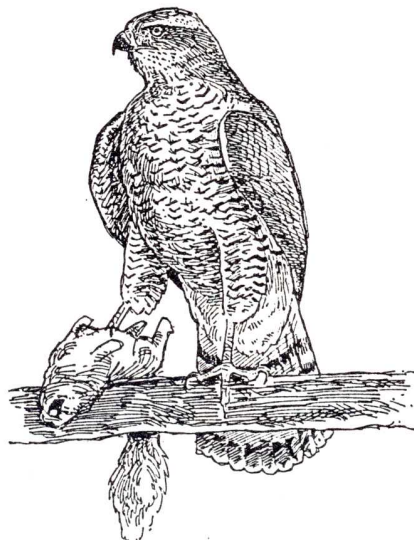
Kjønstadmarka har i de siste månedene vist seg å være en ypperlig plass for fuglekikking. Blant de mest spesielle artene som er observert her denne høsten er spettmeis, myrhauk og furukorsnebb, dessuten er det en meget tett bestand av flaggspett i området. Mulighetene for sjøfuglskoping er i aller høyeste grad også til stede her, og området har vist seg å romme store antall av både vanlige, og litt mer uvanlige arter. Eksempler på dette er bergandflokker på opptil 60 individer, overvintrende stjertand, og et stort alkefugltrekk forbi lokaliteten om høsten. Ellers er alle de vanligste endene representert her.

Vi iførte oss polantrekket og trosset kuldegradene på utsiden av "reirene" våre. Det første som møtte oss utendørs, var en hønsehauk hann som kom flyvende like over hodene våre, og vi fulgte den med kikkertene helt til den forsvant langt inne i marka et sted. Etterpå gikk vi ned til sjøen og skopet over sjøfuglflokkene der. Det mest interessante av fuglebeholdningen denne dagen, var nok 49 bergender og 4 kanadagjess. Bortsett fra disse var også de fleste andre andartene representert.

Da vi hadde vært der en stund, kom en eldre mann gående imot oss. Å nei, tenkte vi. Vi hadde tidligere vært i kontakt med denne mannen, og det var ikke noe vi så tilbake på med glede. Vi forberedte oss på en ny refs, men denne gangen hadde han et gledelig budskap med seg. En ny hønsehauk, denne gangen en ung hunn hadde i den siste halvtimen sittet i hagen hans og fortært julemiddagen sin. På menyen sto ei kråke, som ifølge mannen var slått av "ørna" samme dag. Hauken ble skremt idet vi nærmet oss, men den greide ikke å fly langt med den tunge børa, så vi fant den igjen omlag 50 meter lenger ned mot sjøen. Der ble vi stående ca 15 meter fra den, å betrakte hauken mens den fortærte kråka, og vi fikk i detalj se hvordan den parterte og spiste byttet.

Nå begynte kulda å rive både på hender og føtter, og vi bestemte oss for å sette kursen hjemover, men vi gikk ikke langt før en ny kurositet ventet på oss. I dette grønlandske vinterværet var det nettopp en grønlandsmåke som skjulte seg inne i frostrøyken. Dette varmet iallefall litt, men etter et noen minutters langt foredrag til tydeligvis imponerte tilskuere, var vi like stivfrosne som før.

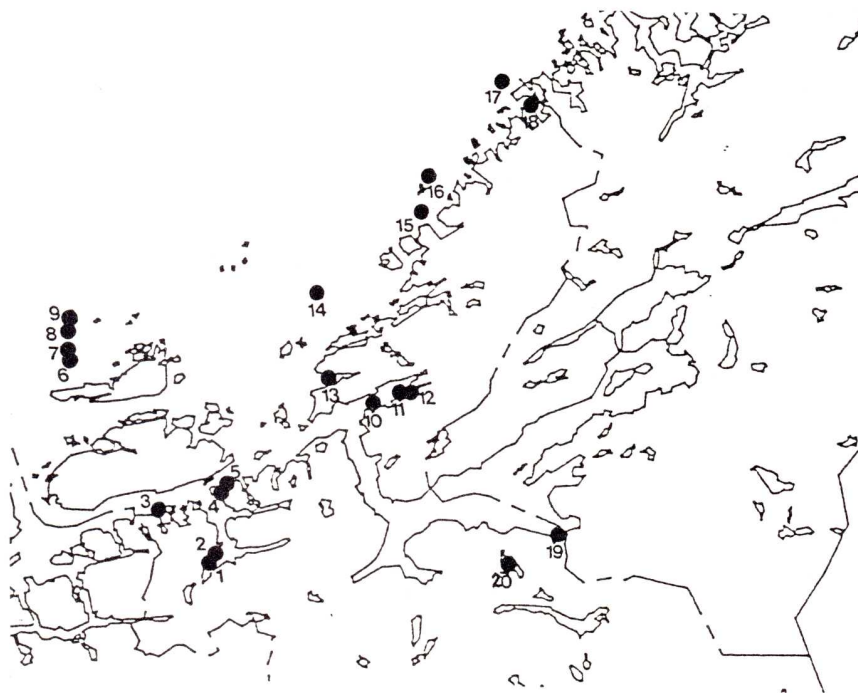
Terje Kolaas, Marius Myrstad, Morten Mørkved og Ole Andreas Fuglesang,
Byborgveien 18,
7600 Levanger.

VERNEPLAN FOR SJØFUGL I SØR-TRØNDELAG. I 1993 sendte Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ut verneplanen for sjøfugl i fylket på sk. lokal høring. NOF avd. Sør-Trøndelag har i den sammenheng uttalt seg positivt til verneplanen og til det arbeidet som miljøvernavdelingen har nedlagt i saken. Imidlertid har foreningen også bemerket at det prinsipielt ville vært ønskelig å sikre en høyere andel av hekkelokalitetene for sjøfuglene i fylket. Som det framgår av tabell 1 befinner ca. 56% av de hekkende sjøfuglene seg innenfor områder som er vernet etter naturvernloven. Når det er sagt så vil mange arter av naturlige grunner aldri kunne få stor dekning innenfor vernete områder. Totalt sett er derfor foreningen godt fornøyd med det foreliggende forslaget. Data og tabeller i det følgende er stort sett sakset fra den foreliggende verneplanen.

Grunnlaget for verneplanen er gjort ved befaringer i årene 1981, 82, 91 og 92. Totalt er 33 sjøfuglkolonier vurdert. Av disse har

miljøvernavdelingen vurdert 20 lokaliteter til å ha kvaliteter av internasjonal, nasjonal og/eller regional sammenheng. For disse er det derfor fremmet forslag om vern etter naturvernloven i foreliggende verneplan. Disse lokalitetene er vist i figur 1 og ført opp i tabell 2. I tillegg til lokalitetene som foreslås vernet i verneplanen skal en huske at noen viktige sjøfugllokaliteter i fylket allerede er vernet. Det gjelder Froan i Frøya kommune som er landets største skjærgård/sjøfuglreservat og som ble vernet 14.12.1979 som hhv. landskapsvernområde og naturreservat, der landskapsvernområdet består av 20 km² landareal og 60 km² vannareal, og naturreservatet med 4 km² landareal og 400 km² vannareal. Været ved Tarva i Bjugn kommune ble vernet som landskapsvernområde den 16.11.1973, og består av 5 km² landareal og 16 km² vannareal. Dessuten har fyrstasjonene langs kysten fuglelivsfredning.

Figur 1. Oversikt over sjøfugllokalitetene som nå foreslås vernet i Sør-Trøndelag fylke.

Tabell 1. Fordeling av hekkende sjøfugl i marine områder av Sør-Trøndelag fylke. Nøyaktigheten for bestandsanslaget kan variere noe, men for arter som hettemåke og storskarv er nøyaktigheten høy. * = tilnærmet.

Art	Tot. antall par	Ant. par i etablerte verneomr.	Ant. par i verneplanen	%-vis andel i verneomr.
Smålom	40+	12*	2	35
Storskarv	4600	3160	1430	100
Toppskarv	1000+	970	0	97
Gråhegre	300	40	3	15*
Grågås	1000+	600	50	60*
Ærfugl	9500*	3000	500	35*
Siland	200*	50	10	30*
Tjeld	2000+		70	?
Steinvender	300+	120+	10+	45*
Hettemåke	1700	1450	200	97*
Fiskemåke	5000	400	400	15*
Gråmåke	2500	1000+	420	55*
Sildemåke	110	60	40	90
Svartbak	2000+	1000	370	70*
Krykkje 85		85	0	100
Rødnebbterne	6000	3500*	400	65*
Makrellterne	300+			?
Lunde	30*	30*	0	100
Teist	3600	3200	100	90*
Totalt	40.400*	18.700*	4000*	56*

Fredningsbestemmelsene

Disse bestemmelsene kan variere noe fra lokalitet til lokalitet, her skal jeg imidlertid forsøke å gjengi de viktigste trekk ved bestemmelsene som er gjennomgående for alle lokalitetene. Dyre- og fuglelivet er selvsagt fredet mot enhver form for skade eller ødeleggelse, det samme gjelder for plantelivet. Jakt og slipp av hund er selvsagt ikke tillatt. Med dyre- og planteliv mener en ikke bare fugler, pattedyr og blomster, men

faktisk alt som kan defineres som zoologi eller flora. Altså er det forbudt å fange insekter eller å samle inn lav/moser, eller å tråle etter tang og tare. Vernebestemmelsene gjelder derfor også i samme grad under sjøflaten! Denne bestemmelsen er en modernisering av tidligere bestemmelser som bare vernet alt vilt i henhold til viltloven (altså ikke annen fauna). Det er her viktig å bemerke at fiske etter fiskeriloven selvsagt er tillatt.

Tabell 2. Lokalteter som foreslås vernet som naturreservater. Tegnforklaring: * - lokal verneverdi, ** - regional verneverdi, *** - nasjonal verneverdi og **** - internasjonal verneverdi. Type A - en øy, type B - 2-5 øyer, og type C - større skjærgård.

Lokalitet	Kommune	Type	Verdi
1. Gardsholmen	Hemne	A	*(*)
2. Litlnerdøya	Hemne	A	*(*)
3. Soløya	Hemne	A	**
4. Sauholmen	Snillfjord	A	*(*)
5. Ystholmen	Snillfjord	A	*(*)
6. Hilboskjæra	Frøya	B	***(*)
7. Vasskjæret/Vassholmen	Frøya	B	**
8. To-skjæret	Frøya	A	***
9. Hågjælan	Frøya	A	***
10. Flesgalten	Rissa	A	**
11. Harøya vest	Rissa	A	*(*)
12. Furuøya	Rissa	A	*(*)
13. Bjugnholmen	Bjugn	A	**
14. Melstein/Andstein	Bjugn	C	***(*)
15. Måøyan	Roan	C	***
16. Store Drevflesa	Roan	A	*(*)
17. Buholman	Osen	A	***
18. Sveøya	Osen	A	**
19. Flatholmen	Malvik	B	**
20. Grøtøya	Trondheim	A	**

Ferdselsforbud er foreslått for alle lokalitetene med en ramme på perioden f.o.m. 15. april t.o.m. 31. juli (15. mars-31. juli for storskarvlokaltetene). Dette innebærer et ilandstigningsforbud og ferdselsforbud ut til ca. 50 meter fra land (200 meter for storskarvkoloniene). Ferdsel i skipslei er unntatt fra denne avstandsbestemmelsen. Endelig skal det nevnes at unntak fra ferdselsbestemmelsene er gitt for drift av kystverkets anlegg og for tradisjonelt husdyrbeite og grunneiernes tilsyn med husdyr.

For den interesserte kan en bemerke at de beskrevne bestemmelsene vil være gjennomgående like i sjøfuglreservater som opprettes i tiden fremover. I Norge gjelder det for områder på kyststrekningen fra Sogn

og Fjordane til Troms. Slutføring av verneplaner for sjøfugl og kystområder er nå satt i gang for Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms, mens Sogn og Fjordane allerede har etablert 57 sjøfuglreservater. I Møre og Romsdal forventes prosessen å komme i gang om kort tid.

For nærmere informasjon om verneplanen henvises til rapporten: Bangjord, G. & Ekker, Aa. T. 1992. Utkast til verneplan for sjøfugl i Sør-Trøndelag fylke. Rapport nr. 5/1992. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Øystein R. Størkersen, Schøllers gt. 9, 7043 Trondheim.

RØSTTUR SOMMEREN 1993. I tidsrommet 14-19 juli var ti ornitofile medlemmer av Verdal fugleforening på tur til dette fugleparadiset ca 1 times flytur med Wiederoe utenfor Bodø. Den første fuglen vi fikk stifte bekjentskap med på nordlandsk jord, var en voksen havørn som kom seilende like over flyplassen i Bodø. Det var jo en brukbar start på en tur som etter hvert skulle vise seg å bli en kjempesuksess. Etter å ha føret kroppen på flyplassen i Bodø, startet en alt annet enn komfortabel tur fra Bodø til Røst. Twinotteren vi reiste med var ikke akkurat det man kaller romslig, og det var en nytelse å komme ut av flyet ca 1 time senere. Det første som møtte oss da vi kom ut, var en steikende varm sol, og noen steikendes tøffe tyvjoer som hadde tilholdssted på rullebanen. Først måtte bagasjen hentes, og så bestilte vi øyas eneste taxi for å dra ut til Kårøya hvor vi skulle bo i rorbuer de neste 6 dagene. Det første som møtte oss der, var et forferdelig leven som kom fra alle krykkjene som hadde valgt rorbuene som sitt hjem for denne sommeren. Bråket kan dessverre ikke beskrives med ord, så hvis noen vil vite hvordan det høres ut, dra til Røst da vel. Eneste vei ut til Kårøya er med båt, så da vi kom til "havna" på fastlandssida, sto det robåt m/"sjåfør" og ventet på oss. Roturen tok ca 3 min. med fire personer nedlastet av bagasje og ymse optiske instrumenter. Alt fra briller, til fotoutstyr og kikkerter. Store verdier hadde nok gått til bunns om båten uheldigvis hadde kantret, men takket være perfekte værforhold og en god roer ble det faktisk ingen kullseilinger iløpet av turen. Trygt oppe på land skulle det innlosjeres, og som det bruker på NOF-turer ble det heller dårlig med spising og bagasjeutpakking de første timene når man kommer til et nytt sted. Iveren etter å kikke på fugl var større enn all ordenssans og matlyst som finnes her på jorden, og iløpet av de første timene etter ankomst ble det observert litt av hvert. Noe av

det mest spesielle er kanskje ca 1000 krykkje, 250 lunde, 1 havørn, 10 tyvjo, 10 alke og 20 teist. En forholdsvis bra start på turen, det mente iallefall de fire første som ankom øya en dag før de andre. Etter dette ble det faktisk foretatt en liten hvilepause for å ligge inn de nye sengene, og litt spising for de av oss som var sulten.

Rundt elleve tida om kvelden bestemte vi oss for å ta en liten fugletur inne på Røstøya. Midnattsola sto fortsatt høyt på himmelen på denne tiden av døgnet, og det var ikke før rundt kl.01 at observasjonsforholdene ble litt for dårlige, selv for Kowa, og Optolyth. Det ble også på denne turen sett en del interessant, som 1 lappspove, 1 steinvender, 3 polarsnipe, og 1 sotsnipe. To timer etter midnatt var vi tilbake til Kårøya igjen, og da vi kom dit var det nattmat. Betjeningen hadde laget fiske-suppe som alle nye tilreisende til Røst fikk smake på den første kvelden de var der. De som smakte den sa at det var en uvanlig god fiskesuppe, og mange forsynte seg faktisk opp til flere ganger før de tidlig om morgenen gikk i seng og la seg. Neste morgen våknet vi opp til skinnende solskinn og krykkjeskrik, og det første vi gjorde var å ta båten bort til butikken for å kjøpe oss frokost. Butikken var som en "middels" sivilisert kolonial handel, med alt ifra hvalkjøtt til svart/hvittfilm på vare-reportoaret, og ellers det meste som er nødvendig for å overleve. Den største mangelen der, etter mitt skjønn var cola, men heldigvis var det en litt mindre kiosk lenger inne på øya som førte denne drikken. Etter at frokosten var fortært ble vi med på den daglige turen rundt til de andre øyene som tilhører øygruppa Røst, og det var først nå vi fikk oppleve det virkelige fuglelivet området er kjent for. Uansett hvor vi så myldret det av lundefugler, alker, lomvier og teister. På skjærene satt små flokker av toppskarv, og over oss svevde tusenvis av krykkjer. Nå og da

svevde en havhest forbi på stive vinger, og enkeltindivider av havørn fråtset i mat blandt de hundretusener av sjøfugl som holdt til i området. Det hele var helt utrolig for en som før hadde ment at 200 stokkand var mye fugl. Jeg hadde på forhånd hørt at det skulle være "bra" antall der, men dette kunne jeg aldeles ikke forestilt meg før jeg fikk se det selv. Ytterst i øygruppa lå Skumvær. Det var ei forholdsvis lita øy med et stort fyrtårn på Skumvær fyr. Her hekket noen få par med lunde, så dette ble den første opplevelsen av lunde på nært hold. På Skumvær, og hele Røst forøvrig var skjærpiplerka, heipiplerka, steinskvett, gråsisik, gråspurv og linerla de mest dominerende spurvefuglartene, men på Skumvær, gjorde vi en litt spesiell observasjon av 2 løvsangere som holdt til i fyrvokterens hage der. Det skal visst hekke 2-3 par av løvsanger på Røst årlig, så det å treffe på 2 av disse individene må vel sies å være litt flaks. Etter ca 1 times opphold i skinnende sol på Skumvær, gikk turen utover mot det åpne hav for å lete etter spekkhoggere. Disse fikk vi desverre ikke sett, men noe annet spesielt dukket opp mens vi var ytterst i havgapet. Med ett fikk vi øye på noen små mørke fugler flyvende langt ut i havet. Nemelig havsvale. Dette var en helt ukjent art for de fleste av oss, og jo lengre ut i havet vi kom jo flere av dem ble det. Samlet dagslogg for havsvale den dagen, ble ca 40 fugler. Men havsvale var ikke den eneste sjeldenheten vi fikk stifte bekjentskap med på båtturen denne dagen. Midt i det verste "havsvalerusket" fikk vi se en ny fugl komme seilende inn i artslista vår. Storjoen. Nå hadde de største "krysserne" i flokken fått sin dagskvote, og så snart vi var hjemme på Kårøya igjen var det frem med fuglebok og penn for å gå inn artene. Litt senere på dagen ankom resten av følget Røst lufthavn, og tålmodigheten var heller ikke her stor nok til å innløsjere seg iløpet av de første timene. De sist ankommende var dessverre

nødt til å ligge på soverommene i 2. etasje. Mot sjøen og krykkjeskrålet. De mest uheldige hadde også krykkjereir i vinduskarmen, så jeg kan garantere at det ble ikke mye søvn på disse stakkarne. Etter en rask telefon til Røstlandets lokale fugleekspert hadde vi resten av dagens program klargjort, og en halvtime etter var vi på vei langs veien med en guide i spissen. Steve Baines viste oss rundt på de beste fuglelokalitetene i området og det ble noen lærerike og opplevelsesrike timer i felten denne dagen. Det artigste som ble observert på denne turen var nok 11 svømmesnipe, og på disse ble det nok brukt noen ruller film for de som hadde kameraet med seg, noe jeg selvfølgelig ikke hadde. Resten av kvelden gikk med til å skryte av "alle" storjoene og havsvalene vi hadde sett på båtturen tidligere på dagen, og misunnelsen lyste i øynene på dem som ikke var med. Da var selvsagt observatørene storfornøyd.

Neste morgen startet ved å støtte øyas butikk, og klokka ti tok hele forsamlingen båten ut til Vedøya, den eneste fugleøya det er lov å gå iland for folk. Etter å ha prøvd ut et utall forskjellige måter å komme oss opp på toppen av fjellet på, fant vi ut at det beste var å kutte ut toppbestigningen. Dermed måtte vi se fuglefjellet nedenfra og opp istedet, og dette kom til å bli en velsignelse for oss. Blant en mengde lomvier på en berghylle et stykke oppe i fjellet, åpengjorde 3 polarlomvier seg forran øynene på oss, og skamrosen ville ingen ende ta for den heldiggrisen som hadde oppdaget fuglene. Dette var en høyst uventet observasjon, siden den siste observasjon av polarlomvi på Røst ble gjort 4-5 år tidligere. Resten av dagen gikk med til å fotografere alkefugler til den store gullmedalje. Blant de omlag 17000 krykkjene, og 100000 lundefuglene ble også en del annet observert. Det mest spesielle var nok en fjellvåk som kretset rundt blandt krykkjene før den forsvant ut mot

havet et sted, og 5 havørmer fløy også over øya mens vi var der. Litt utpå ettermiddagen, kom båten og hentet oss igjen, og båtturen gikk fint i det gode været. Etter at middagen var fortært, gikk noen av oss på fotojakt etter gårdsdagens svømmesniper igjen, men bare 1 individ åpenbarte seg for oss denne kvelden. Denne svømmesnipa var også selvsagt ekstremt sky for mennesker, så det å få bilder av den var bare å glemme. Ellers på denne kveldsturen så vi en god del vadefugler som dvergsnipe, myrsnipe, steinvender og sandlo. Ved vår hjemkomst litt senere på kvelden, hadde storparten av turfølget dratt på stedets utested for å slukke tørsten. At båtturen over til Kårøya i de sene nattetimer gikk greit er jo i seg selv ett under, også at ingen ble matforgiftet av alle de merkelige kombinasjonene de hadde i seg. Maryland cookies, spekepølse og øl er nok en kombinasjon som vil stå stemplet i hodet på enkelte av deltakerne.

Neste dag var planen å ta båten ut til Hernykken og besøke forskningsstasjonen der. Denne stasjonen har vært bemannet i mange år av lundeforskere. Dette var turens første dag med regn, og det ble en del diskutering om vi i det hele tatt skulle dra ut i styggværet, men tur ble det. Ute på Hernykken sto Tycho Anker Nilssen og Hilde Stol Øyan og ønsket oss velkommen. Etterpå måtte vi stables inn i den lille hytta deres. Hytta var etter min mening alt for lita til at to personer kan bo i den, og det ble slett ikke noe bedre med ti. Folk ble plassert både i køyesenga og på gulvet, og de heldiggrisen som var mest frampå fikk sitte på stoler. Foredraget vi nå fikk, var meget lærerikt og interessant. Vi fikk vite hvordan de jobbet, resultater av forskningen, og vi fikk til og med være med på ringmerking av voksen lundefugl. All takk til disse to som holdt ut alle de dumme spørsmåla. På turen tilbake fant vi ut at vi skulle prøve å se hval ute på havet,

og i plaskregn og store havdønninger dro vi ut mot havet. Her fikk vi en opplevelse vi seint kommer til å glemme. Vi skulle prøve fiskelykken under oppholdet på sjøen, og det varte ikke lenge før den første beit på. Vi sløyet fisken, og kastet innmaten på sjøen. Straks etter svermet ca tusen havsvaler rundt båten. Det formelig vrimlet av dem. Lukta av lever hadde nok lokket dem hitover. Folk var i ekstase, og vi fikk også anledning til å sjekke om fotoutstyret var vannrett. Det var ikke mitt. Etter hjemkomsten gikk kvelden med på å tørke klær. Spesielle observasjoner denne dagen: 7 Tundrasnipe og 15 Heilo.

Neste dag rant bort i regn. Den siste dagen på Røst var kommet, og sola skein for fullt igjen. Noen bestemte seg for å ta turen rundt omkring i øygruppa enda en gang, mens andre tilbrakte dagen på Røstlandet. Jeg vil si at vi som oppholdt oss på Røstlandet fikk sett mest spennende. Ikke mindre enn 3 praktærfugler ble observert, og dette var like ved flyplassen. En hel mengde vadere hadde også tatt tilhold på Røst under styggværet. 50 dvergsnipe, og over 100 myrsnipe vitnet på dette. Ellers ble 2 smålommer observert. Den morsomste observasjonen var nok likevel en storjo som kom flyvende rett over hodet vårt, og denne skapte flere ukontrollerte utrop enn noen annen art på øya. Nå hadde også resten av følget kommet hjem fra båtturen, og de var grønne av misunnelse over våre eminente observasjonsevner. Det eneste de kunne skryte av var to unge havsuler som hadde flydd like over båten. Litt utpå ettermiddagen, dro hele følget til flyplassen. Etter en trang flytur til Bodø var en kjempefin tur over!

Terje Kolaas,
Byborgveien 18,
7600 Levanger.

LOVUND, FUGLEØYA PÅ HELGELAND. I tiden 4. til 7. mai 1993 besøkte vi øya Lovund på Helgelandskysten, som ikke er lengre unna for oss trøndere enn at vi kan nå ut dit på ei lang helg. Fugleøya Lovund er vårt nærmeste fuglefjell av noe størrelse i retning nord. Lovund er først og fremst kjent for sin lundekoloni, men det er også en masse annet interessant å observere på øya. Selve Lovund er ikke særlig stor og består av et høyt bratt fjell på 619 m.o.h. med ei svær steinur, og en rekke større og mindre holmer som ligger rundt øya. I underkant av 300 mennesker bor her ute, og de lever av fiske, lakseoppdrett og fiskeforedling. Husklyngen ligger på øyas nordøstre side, resten av øya er ubebodd, bare et par hytter finnes.

Det var ei stor opplevelse å komme opp i "Lundeura" første gangen. Ettersom vi ikke hadde sett lunde før ble det bortimot et sjokk. Ikke som å oppdage en ny art på Snåsa, der det ofte bare er en fugl av arten å få se. Her kom det strømmende inn på hundrevis og i tusentall av lunder. Når en så opp i lufta kunne det minne om myggsvermene inne i Snåsafjella. Det var et overveldende syn, hele tida sirkla det fugler inn mot ura for så å ta en runde og komme tilbake og kanskje lande ved reirringangen. Andre igjen dro ut på havet. Vi satt der i timer og bare så, ei opplevelse som aldri blir glemt. Over hele ura satt det hvitbrysta lunder foran reiråpningen og tilsynelatende nøt tilværelsen. Fred og fordragelighet så ut til å herske over lundekolonien. Men også på Lovund har bestanden gått sterkt tilbake de siste tiåra. I 1957 var bestanden anslått til ca. 60.000 hekkende par, med totalt 250.000 fugl (S. Myrberget). Tjuve år senere i 1977 var bestanden redusert til omlag 40.000 par og sent på 80-tallet var den nede i 25.000 par. Også siste hekkesesong ble tragisk, svært få unger kom på sjøen. "Offisiell" ankomstdag for lunden har i følge tradisjonen på Lovund alltid vært 14. april. Og spøkefullt la lokalbefolkningen til: Klokkas 17! H. Meland har gjort en del

undersøkelser på ankomstdato og det er forbløffende hvor stabile fuglene er. Fra 1973 til og med 1978 ankom fuglene 14. april mellom klokka 17.00 og 19.30. Lundene forlater øya i løpet av en måneds tid fra medio august til medio september.

Vi var også heldige å få se noe som få fuglekikkere får anledning til å se: En jaktfalk i stup etter en lunde. Det skjedde en morgen vi kom gående under ura og vi var ikke lenger unna enn at vi hørte suset fra vingene. Hvilken fart! Desverre var vi litt dårlig plassert, slik at vi fikk ikke sett slutten av dramaet. Fuglene forsvant bak noen svære steinblokker, ca. 30-40 meter fra oss, men da var også falken helt innpå lunden. Der stod vi med haka nede på brystkassa og øyne som tallerkener, men forestillingen var ikke over med det. Like etterpå kom falken opp og landa på en av de svære steinblokkene bare 15-20 meter fra oss, men uten noe bytte. Den varsla skarpt og grovt "gækk-gækk-gækk" mot oss og forsvant så ut av syne. Mange vil vel tro at det var vandrefalk vi så, men det var en jaktfalk. Begge artene opererte i lundeura, særlig tidlig på dagen. En av dagene kunne vi beskue en vandrefalk på hvilesteinen sin på toppen av ura, der satt den i flere timer, tydelig god og mett. Lunden er ei side ved Lovund, havørna ei anna. En skal lete lenge etter en lokalitet med så mye havørn som her. Uten å overdrive så så vi minst en ørn bare ved å løfte øyelokka, helt enestående! Det er ikke uvanlig å se 8-10 havørner samtidig. Det meste vi fikk se på en gang var hele 17 havørner. Vi prata med en kar som bor der ute, han hadde sett 28 på en og samme gang. Havørna har et godt renommé på Lovund. Hver vår slippes det ut sau og lam på beite, og til nå er det ikke påvist at ørna har tatt et eneste dyr. Det var tydelig at ørna trives på øya, og særlig rundt den steile fjelltoppen. Her leika de seg i den sterke oppvinden langs stupa og landa på hyllene i fjellveggen for å hvile. Det var mye ungfugl å se, men også flere gamle individer. Et par vi fulgte med

fra en utkikkspost var rene luftakrobatene. Den ene gikk stadig vekk helt rundt, slo sammen vingene og roterte en gang, fløy litt før det samme gjentok seg gang på gang. Under en kafferast på vestsida av øya ble vi overraska av en gammelørn som kom bare noen få meter over hodene våre. Vi satt innunder en bergskrent i le av vinden og kunne ikke følge med utover havet. Plutselig hører vi ei kraftig baksing like over oss. Det var en ørn som var på tur inn mot fjellveggen, eller som hadde tenkt å lande der vi satt. Det er ikke godt å si hvem av oss som skvatt mest. I forfjamselsen fikk vi ikke tatt noe bilde, enda kameraet lå like ved klar til bruk.

Havørn og lunde er kanskje de artene som trekker flest folk til Lovund, men det finnes også andre arter. En toppskarvkoloni med 200-300 par finnes på sørsida av øya. Ringtrosten holder til på hele øya og bød på vakker sang døgnet rundt. Steinskvett var det også mye av. Disse artene hadde ypperlige hekkeforhold i berg og steinur. Ute på holmene skal visstnok hubroen holde til, selv om bestanden har gått sterkt tilbake. Hubroen på Lovund har sågar egen dialekt, med opptil 5 småstøt etter hverandre. Av teist hekker noen hundre par, foruten de andre vanlige sjøfuglene.

Lovund byr på flotte opplevelser og turmuligheter for enhver smak. Strandtur til en av øyas fine strender, båttur ut til holmene eller fottur i fjellet. Å gå øya rundt byr på alt, men du må være i god form for det er mye klatring og det tar hele dagen. Mange tar turen opp på fjellet selv om det er strabasiøst, men det er verdt slitet en godværsdag. Skal du fotografere havørn er dette stedet. Her kan en ligge på kanten av stupet å vente, så kommer den seglende snart. Du kan bo fint på Lovund Turistheim eller i ei av rorbuene deres, med utsikt over et større fjærområde. Det er også mulig å slå opp telt på flere idylliske plasser.

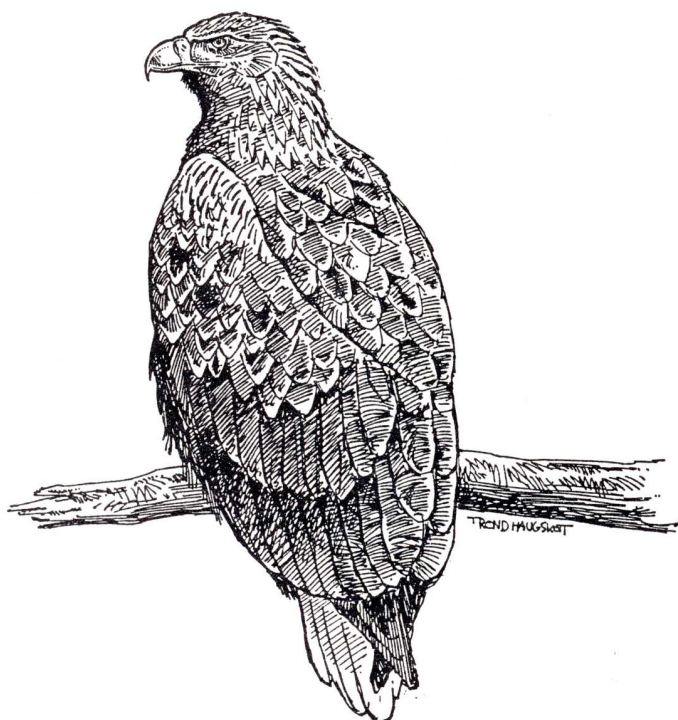
Tenk deg situasjonen, sitte der med utsikt mot karakteristiske Træna, solnedgang i havet, lufta full av lunde, havørnskrik oppe fra fjellveggen, kaffe på termosen og alle bekymringer lagt igjen hjemme. Reine paradiset! Til Lovund reiser vi gjerne igjen!

H. Meland har laga ei artsliste "Fuglefaunaen på Lovund" som kom ut i 1980 som et bilag til Rana's Dyreliv 1/80. Til da var det registrert i alt 139 arter der ute. Denne lista skal i følge Kjell A. Meyer i NOF-Nordland påny systematiseres og utgis ganske snart.

Pål Mølnvik & Ingrid Lysberg,
7760 Snåsa.

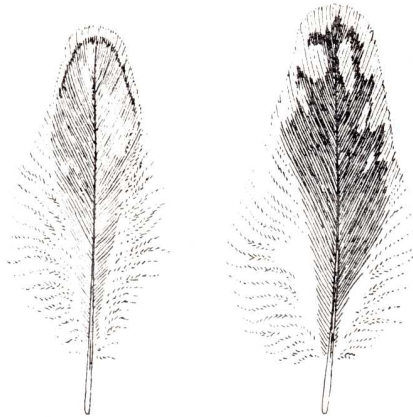
ARTSLISTE LOVUND 4.-7.5.93

Storskarv	1 juv.	Ringdue	2 ind. Sørmarka
Toppskarv	max. 35 ind.	Heipiplerke	Max. 15 ind.
Gråhegre	1 ind.	Skjærpiplerke	Max. 5 ind.
Grågås	2 par Styvan	Linerle	2 ind.
Gravand	1 par Styvan	Gjerdsmett	Sang flere steder på øya
Stokkand	1 par	Jernspurv	1 ind. sang
Ærfugl		Steinskvett	Max. 6 ind., vanlig
Siland	1 hann	Ringtrost	Vanlig, tom. ved husene
Havørn	max. 17 ind.	Gråtrost	Max. 3 ind.
Kongeørn	1 ad.	Rødvinge	Max. 10 ind.
Tårnfalk	1 hann Kardalen	Løvsanger/Gransanger	1 ind.
Jaktfalk	1 ad. + 1 juv. Lundeura	Kjøttmeis	2 ind. sang.
Vandrefalk	1 ev. 2 ind. Lundeura	Skjære	2 ind.
Tjeld	max. 14 ind	Kråke	2 ind.
Enkeltbekkasin	2 spill. Sørmarka og gravplassen	Korp	Max. 5 ind.
Fiskemåke		Stær	
Sildemåke	2 ind. Leira	Gråspurv	
Gråmåke		Bjørkefink	1 hann sang
Svartbak		Bergirisk	Max. 3 ind.
Teist	Max. 8 ind. Havna	Gråsisik	5 ind.
Lunde	på 1000'-vis!		

FOTOHJØRNET

Siste fotohjørnet viser en vader i en drakt som de fleste av oss ikke er så vant med. Hadde vi sett fuglen i farger så ville en likevel lett forstå hvilken art det er! Med sin dyprøde buk er polarsnipe knappest til å forveksle med noen annen vader. Det måtte i såfall kanskje være tundrasnipe som også har en dyprød buk i sommerdrakten, men denne arten er tross alt vesentlig mindre enn polarsnipe. Tundrasnipe er nærmere myrsnipe i størrelse, mens polarsnipe er en mer kraftig og robust bygd vader som kan sammenlignes med en rødstilk i størrelse. Polarsnipe er forøvrig den største av de såkalte *Calidris*-vaderne, der myrsnipe, dvergsnipe o.a. hører hjemme. De kjennes på sin kompakte kroppsform, korte bein og vanligvis et kort og noe krumt nebb. Årsaken til at mange av oss ikke er så vel vant med sommerdrakt fugler av de arktiske og østlige vaderne ligger i det faktum at de fleste av disse om våren trekker mer direkte østover til hekkeområdene fra vinterkvarteret. På høsten derimot ser vi arter som dvergsnipe, tundrasnipe, sandløper og altså polarsnipe i store antall langs kysten. Det skyldes at de da gjerne følger kystlinjen fra Sibir på sitt trekk sørover. Polarsnipe danner likevel et interessant unntak. Det har nemlig vist seg at den grønlandske bestanden trekker langs norskekysten opp til Troms. Der gjør de seg fete før de stikker over til hekkeområdene i Grønland. Slik kan svært store flokker observeres i områder som Balangsfjorden i Troms. Faktisk er det her sett flokker på opptil 30 000 individer! Dette utgjør brorparten av bestanden som hekker i disse områdene.

Aldersbestemmelse av polarsnipe gjøres lett vjh. av skulder og ryggfjærene. Til venstre ungfugl med lys kant ytterst, til høyre høyre hekkedraktfjær. Tatt fra "Handbuch der Vögel Mitteleuropas" (1984).

Trekkruter og vinterområde for polarsnipe som det framstilles i "Handbuch der Vögel Mitteleuropas" (1984). Som vi ser mangler trekkruta fra Nord-Norge over til Grønland!

Hos oss er det mest ungfugl vi ser i høstflokkene. De kjenner vi lett igjen på "skjellmønsteret" de har på rygg og skulder. Ungfuglfjærene på skulderen kjennes på sin askebrune farge og en rustbeige til hvit ytterkant. Disse fjærene slites og erstattes helt på vårvinteren av hekkefuglens fjær, som er mer beige-grå på våren og som i hekketiden erstattes av fjær med rust til okerfargete felt. Den siste typen kan tydelig ses på vårt bilde. På høsten er det hos oss ikke uvanlig at en og annen voksenfugl dukker opp i flokkene med ungfugler, da særlig tidlig i trekkperioden. Dette har sammenheng med at hos de arktiske vadefuglene trekker gjerne voksenfuglene tidligere enn ungfuglene. I Trøndelag er det særlig på kysten at vi kan se polarsnipa på trekket om våren. Ørlandet er trolig den beste lokaliteten på denne tiden. I fjæreområdene der dukker de første polarsnipene gjerne opp allerede i mars, med en trekktopp i overgangen april/mai. Flokkene der utgjør vanligvis grupper på 20-100 fugler, og da gjerne sammen med lappspove, som forøvrig viser lignende trekkforløp. De viktigste områdene om våren har vist seg å være i selve Grandefjæra og i de store fjæreområdene på nordøst siden av Storfosna. Vi skal heller ikke glemme at polarsnipa er en fast overvintringsgjest i fjæreområdene på Ørlandet, da er det

vanligvis 10-40 fugler som hutrer seg gjennom vinteren. De fleste fuglene holder seg forøvrig sammen med steinvendere, fjæreplytt og myrsnipen i Brekstadbukta og Hovsfjæra. Mest tallrik er likevel arten på høsten, fra august og ut til begynnelsen av oktober. Polarsnipa kan en se i de fleste fjæreområder på denne tiden. Inne i Trondheimsfjorden er gode områder f.eks. Eidsbotn, Alstadhaugfjæra og Tautra. Ute på kysten er igjen Ørlandet med sine våtmarker et viktig raste- og matsøkingsområde for slitne vadere på vei sørover. Vanligvis opptrer polarsnipa i små og tette flokker som sjelden blir særlig større enn fra 10 til 100 individer. En ting som undertegnede ofte har opplevd med polarsnipa på høsten er hvor bemerkelsesverdig tillitsfull denne vaderen kan være. Flere ganger har jeg opplevd hvordan flokker på 30-40 ind. sakte har arbeidet seg nærmere observatøren i ivrig matsøkingsjakt. Så nær og så lite opptatt av observatøren har de vært at de gjerne har passert observatøren på noen få meters hold. Årsaken til dette kan kanskje ligge i at disse fuglene som oftest er ungfugl som er født i Sibir uten før å ha sett et menneske! De forbinder da ikke mennesket med noe farlig. Eller kan forklaringen være at de er så trøtte av ferden sørover at de heller bruker tid på finne mat?! Bildet av polarsnipa i sommerdrakt var tatt av Morten Vang. ØRS.

Hvilken art er dette? Svar kommer i neste nummer av TN.

NYTT SIDEN SIST....

Atlasboka, eller "Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge" er endelig kommet. Boka ble presentert på NOF årsmøte i Moelv i begynnelsen av mai. TN kan underskrive på at boka har lenge vært etterlengtet! Hele 75 forfattere står bak artsomtalen, foruten redaksjonen som har sydd sammen verket. Det er å anta at denne boka blir et viktig komplement til Haftorns "Norges Fugler" som kom i 1971. Mye nytt er selvsagt kommet til siden 1971. En ting er at en her fått et visst bilde over hekkefuglenes utbredelse i landet, i tillegg får en også en oppdatert liste over alle fuglearter som er sett i landet til dato, samt en oversikt på hvor mange par det hekker av hver art i landet. Vårt tips er at dette er ei bok som alle interesserte fuglekikkere vil måtte anskaffe seg! Boka fås hos bokhandlere og hos fugleforeningene i Nord- og Sør-Trøndelag for kr. 300.- fram til 1. september, deretter koster den kr. 350.- for medlemmer og 450.- for andre.

Sjeldne fugler i Trøndelag har det vært hittil i år også. Selv om værgudene våren 1994 ikke var helt i godlage, så dro sin vane tro tusenvis av kortnebbgjess gjennom landsdelen. De første dukket faktisk svært tidlig opp, allerede i første del av april ble de første flokkene sett. Det skal visstnok være rundt 30 000 av dem for tiden. I flokkene ble det selvsagt sett en og annen godbit som dverggås, tundragås og hvitkinngås. På Storfosna ble det i tillegg rapportert ei rødhalsgås i slutten av mai. Årets store bombe for landet må vel være albatrossen som ble fotografert av en fisker rett utenfor Halten i Froan (se kopi av bilde) den 13.4.94. Tidlige tips går i retning av at dette er en gråhodealbatross! Det er ikke mange funn av denne arten i Europa. Fuglen holdt seg ved fiskebåten sammen med flokker av havhest, men den villig lot seg mate med fiskelever. Fiskeren hadde fuglen så nært at det bare var å lene seg over rekka og ta de bildene en ville ha! Av andre fugler som det ryktes om kan det nevnes en stork i Innherred i mai, og uvanlig stor konsentrasjon av vadere på Ørin. Her ble det sett 400 myrsnipen, 40 temmincksnipe, 2 fjellmyrløper og 250 rødstilk i slutten av mai. En sivhauk hann dukket også opp i Hammervatnet utpå våren og lot til å holde seg i området. Så kanksje fjorårets hekkeforsøk blir gjentatt i år? En stellerand hann skal også være sett i vårvinter i Innherred. Dessuten har det vært ganske mange observasjoner av knekkand denne våren. Vi avslutter med hekkefunn av pilfink på Malvik, og flere andre mistenkte hekkinger andre steder. Så minner vi om at LRSK/ST og LRSK/NT gjerne vil ha ditt bidrag av smått og stort for inkludering i de årlige rapportene. Så nøl ikke send inn snarest dine bidrag. ØRS.

Albatross, fotografert utenfor Halten i Froan i april 1994.

NORSK NATURBOKHANDEL

Postboks 720 Nanset

3252 Larvik

Tel: 33 11 15 23 - Fax: 33 11 14 30

Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic (BWP) (*Cramp m.fl.*)

Vol. 8: *Crows to Finches*

912 sider, 39 f-pl, kart, fig. Kommer i september 1994. 5% rabatt ved forhåndsbestilling før 1. september.

Kr 1058

Vol. 9: *Buntings and New World Warblers*

490 sider, 20 f-pl, kart, fig. Kommer i oktober 1994. 5% rabatt ved forhåndsbestilling før 1. oktober.

Kr 949

Fortsatt sett-tilbud på vol. 1-5: **Kr 4275 inkl. porto.** Vol. 6 og 7 koster **kr 839 pr. stk.**

Prisene er oppgitt med forbehold om store valutakursendringer og prisendring fra forlaget. Porto kommer i tillegg dersom ikke annet er nevnt.

24 siders katalog sendes gratis på forespørsel.

Trenger du kikkert eller teleskop? Kontakt Lista Fuglestasjon for veiledning og et gunstig pristilbud.

Foruten "dyre" kikkerter som Zeiss, forhandler vi også rimeligere modeller i flere prisklasser. Vi forhandler også Kowa teleskoper.

Kowa SPOTTING SCOPE

ADLERBLICK

Skaff deg en kvalitetskikkert eller teleskop, og støtt samtidig Lista Fuglestasjon!
Vi sender fraktfritt over hele landet!

Lista Fuglestasjon, Postboks 31, 4563 Borhaug. Tlf. og fax 38 39 75 88

FUGLE- LÆREREN

NATTRAVNEN ER EN MEGET SÆRPREGET FUGL. HED SINE NATTLIGE VANER ER DEN IKKESÅ LETT Å SE, MEN DEN SURRENDE LYDEN ER TYPISK.

OM DAGEN SITTE NATTRAVNEN STILLE OG STOLER PÅ DEN GODE KAMUFLASJEFARGEN, OG HENSTER SOM SKJULER DEN GODTE

DEN STORE MUNNEN PASSER FOR FANGST AV INSEKTER. STIVE HÅR HINDREK INSEKTENS FRA Å TREFFE DE STORE ØYNE I FLUKTEN.

I EUROPA HAR ARTEN GÅTT TIL-
BAKE DE SISTE 30 ÅR PGA.
HABITATØDELEGGELSER.

I NORGE ER NATTRAVNEN EN SJELDEN ART I SØ-NORGE, TØKRE FURUSKOGER. I TRØNDELAG ER DEN SVERT SJELDEN.

FUGLE- LÆREREN

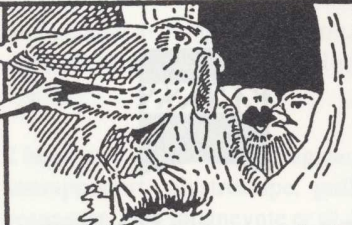
TÅRNFALKEN ER EN AV DE RØV-FUGLENE VI OFTE FÅR ØYE PÅ. STORE ØYNE OG KROHT NEBB SIER OSS AT DETTE ER EN JEGER.

TÅRNFALKEN STILLER (ELLER RYTTER) OVER ÅPNE OMRÅDER SOM ÅKER OG ENG, ELLER PÅ FJELLHEIER. FJELLVÅKEN KAN OGSÅ STILLE.

TÅRNFALKEN JAKTER HELST MUS, MEN TAR OGSÅ MANGE STORE BILLER, FROSK OG FUGLE-UNGER. BYTTET DREPES MED DE STERKE KLØRNE.

BYTTET RIVES VANLIGVIS I SMÅ DELER FØR ØYNE FØRES.

I NORGE ER TÅRNFALKEN HEST VANLIG I FJELLET. I EUROPA ER DEN VANLIG OVER ÅKER OG ENG.

Norsk Ornitologisk Forening

Avdeling Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Adresser:

NOF avd. Sør-Trøndelag, Postboks 139 Sentrum, 7001 Trondheim. Postgiro 0802 3103991.
Medlemsskap i 1994: Kr. 75.- senior/kr. 50.- junior (u. 16 år) & pensjonist.

NOF avd. Nord-Trøndelag, Postboks 237, 7651 Verdal. Postgiro 0814 3893880.
Medlemsskap i 1994: Kr. 60.- senior/kr. 50.- junior (u. 16 år).

Fylkesforeningene arrangerer møter, turer og andre aktiviteter. Trøndersk Natur inngår i medlemsskapet. Innmelding skjer ved henvendelse til fylkesforeningene eller lokallagene. Adresseforandringer skjer for abonnenter direkte til TN, for medlemmer i fylkesforeningene via hhv. NOF/ST og NOF/NT.

Abonnement på TN skjer ved å sette inn kr. 50.- på postgiro 0814 3690 1952, Trøndersk Natur, Postboks 1719 Røsenborg, 7002 Trondheim.

Styret i NOF/ST 1994:

Leder: Geir Rudolfsen. Tlf. 73-53 12 84p
Nestleder: Lars Waaler. Tlf. 73-51 35 19p
Kasserer: Jørn Krogstad. Tlf. 72-55 50 15p
Sekretær: Rolf Johannessen. Tlf. 72-55 96 52p
Medlemsregister: Geir Klaveness. Tlf. 73-51 53 64p
Bibliotekar &
utlån av teleskop: Arne Strøm. Tlf. 73-90 20 88p
Varamedlem: Torborg Berge. Tlf. 73-53 11 62p

Styret i NOF/NT 1994:

Leder: Halvor Sørfhuus, Verdal. Tlf. 74-07 14 72p/74-07 81 71a
Nestleder: Per Inge Værnesbranden, Stjørdal. Tlf. 74-82 28 42p/72-83 11 66a
Kasserer: Morten Vang, Levanger. Tlf. 74-08 88 63p
Sekretær: Rolf Terje Kroglund, Verdal. Tlf. 74-07 00 56p
Styremedlem: Steinar Moe, Steinkjer. Tlf. 74-16 65 81p
Varamedlem: Arnstein Indahl, Verdal. Tlf. 74-07 14 86p
Varamedlem: Pål Mølnevik, Snåsa. Tlf. 74-15 14 05p

TN, POSTBOKS 1719,
ROSENBORG,
7002 TRONDHEIM

INNHOLD

- 4 LRSK/NT: LRSK-rapport for Nord-Trøndelag 1993
- 16 J.A. Auran: Vinge-Velvang et fremtidig fuglefredningsområde!
- 22 Ø.R. Størkersen: Ornitologisk vurdering av Buvika, Skaun kommune
- 31 Småstykker
A. Haug: Overvintrende frosk i myrtjern
P.I. Værnesbranden: Sjelden fugl i fjøset
G. Bangjord: Tilrettelegging i verneområdene i Sør-Trøndelag
M. Vang: Hubro i Levanger sentrum
T. Kolaas m.fl.: Hønsehaukens julemåltid
Ø.R. Størkersen: Verneplan for sjøfugl i Sør-Trøndelag
T. Kolaas: Røsttur sommeren 1993
P. Mølsvik & I. Lysberg: Lovund, fugleøya på Helgeland
- 46 Fotohjørnet
- 48 Nytt siden sist....
- 50 Fuglelæreren

Forside: Akvarell av Trond Haugskott. Side 2: Gruntvannsområde ved
Lyngholmen, Storfosna (Ø.R. Størkersen). Trykk: Offset Sats A/S.